

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΑ΄

Χ

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 12 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1912

Χ

ΑΡΙΘΜΟΣ 498

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Α. Ε. Ἀραβικὸ γλωσσικὸ ζήτημα.
Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Κάτουλος. Τραγούδια.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Κριτικὲς ζουγραφίαις.— «Ἡ
Πολιτεία καὶ ἡ Μοναξιά».
Α. ΜΑΒΙΑΝΣ. Σονέτα.
ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Ἀνάλογα μετὰ τὰς θυσίας.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ «Ἀρχισυνάχτης».
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — Ο,ΤΙ ΘΕΛΑΤΕ. — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩ-
ΜΗ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΙΣ ΘΥΣΙΕΣ

Ὁ Λερωὰ Μπωλιὲ θέλει νὰ μοιράσουν οἱ σύμ-
μαχοι τὰς χώρας ποὺ κυρίεψαν ἀνάλογα μετὰ τὰς θυ-
σίαις ποῦκαμαν, καὶ ὁ Ἀντρεάδης στὴν ἀπάντησίν του
λέει πὼς δὲν εἶναι δίκαια ἢ μοιρασιὰ μ' αὐτὸ τὸ μέ-
τρο. Ἐγὼ δὲ μὴν λέω νὰ δεχθῶμε πὼς τὸ δίκαιο εἶν'
αὐτὸ καὶ ἴσα ἴσα νὰ ζητήσωμε νὰ μοιράσουν Ἕλλη-
νες καὶ Βούλγαροι ἀνάλογα μετὰ τὰς θυσίας τους.

Ἄς ρίξουμε μιὰ πεταχτὴ ματιὰ στὰς θυσίας ποῦ-
καμε γιὰ τὴν ἐλευθερίαν του ὁ Ἕλληνισμὸς ἀπὸ τὴ
μιά, ὁ Βουλγαρισμὸς ἀπὸ τὴν ἄλλη. Κι ἄς μὴν
ἀνοίξουμε πολὺ παλιὰ δεφτέρια, Γενίτσαρους, παι-
δομαζώματα κτλ. Ἄς δοῦμε μοναχὰ τί ἔκαμαν καὶ
ἔπαθαν στὰ τελευταία ἑκατὸ ἑκατοπενήντα χρόνια
Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι.

Οἱ Ἕλληνες :

Ἐπαναστατοῦν στὰ 1740 μετὰ τὴν ὑποκίνηση τῆς
Ρωσσίας. Ἀφίπνουνται στὴν τύχη τους, ρημάζεται ἢ
Ἕλλάδα ἀπ' τοὺς Ἀρβανίτες, χαλιοῦνται 100,000
Μωραΐτες κλπ.

Στὰ 1788 - 90 ὁ Κατσώνης πολεμᾷ τὴν Τουρ-
κία στὴ θάλασσα. Χώρια στὴ στεριά ὁ Ἀντρούτσος
καὶ οἱ ἄλλοι ἀρμάτωλοι.

Τὸ 1798 θυσιάζεται μετὰ τοὺς συντρόφους του ὁ
Ρήγας.

1791—1803 πολεμοῦν οἱ Σουλιώτες τὸν Ἀλῆ
Πασᾶ, ὡς ποὺ καταστράφηκαν καὶ Σουλὶ κ' ὑπερα-
σπιστὲς του ἐξὸν λίγα λείψανα.

Στὰ 1815 πουλιέται ἡ Πάργα στὸν Ἀλῆ πασᾶ
καὶ φεύγουν οἱ Παργιώτες.

Στὰ 1821 ἡ μεγάλη ἐπανάσταση. Σφαγὲς στὴν
Πόλη, στὴ Μικρὴ Ἀσία. Θυσίαις ἑλληνικαῖς στὴ Ρου-
μανία. Στὴ Χίο ἡ φριχτότερη σφαγὴ καὶ ἀτίμωση
ἀπ' ὅσας ξέρει ἡ ἱστορία. Τὰ Ψαρὰ στάχτη. Νιάουσα
καὶ Χαλκιδικὴ πνίγουνται στὸ αἷμα τους. Φριχτὲς θυ-
σίαις στὴν Κρήτη καὶ στὴν Κάσσο. Ἀγώνας ἐφτά-
χρονος καὶ τέτιο στὴ Ρούμελη καὶ στὸ Μωριά ρή-
μαγμα, ποῦ, σὰν ἐγινε τὸ κολοδὸ βασίλειο, βρέθηκε
μὲ 600,000—700,000 κάτοικους καὶ μετὰ χαλά-
σματα παντοῦ καὶ ρημασμένη γῆ.

Στὸν Κριμαϊκὸ πόλεμο κίνημα Ἑλληνικόν.

Στὸ Ρωσσοτουρκικὸ τὸ ἴδιο.

Ἡ Κρήτη κάθε λίγο καὶ λιγάκι στὰ αἷματα καὶ
στὰς φλόγες. Σωρὸ οἱ πρόσφυγες στὴν Ἑλλάδα. Θυ-
σίαις ἀπὸ αἷμα καὶ θυσίας οἰκονομικὰς.

Στὰ 1886 ἐπιστράτευση καὶ ἀποκλεισμός.

Στὰ 1867 ὁ Βάσσης στὴν Κρήτη καὶ πόλεμος
Ἑλληνοτουρκικὸς.

Στὰ 1910—11 μπουκοτάζ ἀπὸ τοὺς Τούρκους.
Ρήμαγμα στὴν Ἡπειρο, γιὰ νὰ αναφέρουμε τὴν Ἡ-
πειρο μόνον.

Τέλος ὁ τωρινὸς πόλεμος.

Καὶ τὸ δημόσιο Ἑλληνικὸ χρέος ἕνα δισεκατομ-
μύριο. Τὸ σύνολο τῶν οἰκονομικῶν θυσιῶν κάμποσες
φορὰς τὸ ἕνα δισεκατομμύριο. Παραλείπουμε τὸ ἀδιά-
κοπο καὶ ἀλογάριστο οἰκονομικὸ ρήμαγμα τοῦ ὑπέ-
δουλου Ἑλληνισμοῦ.

Οἱ Βούργαροι :

Σφαγὲς στὸ Βατὰν κ' ὕστερα ἐλευθερία μετὰ θυ-
σίαις Ρωσσιτικαῖς—θυσίαις Ρωσσιτικαῖς ἐγιναν καὶ γιὰ τοὺς
Ἕλληνες, ἀλλὰ πολὺ λιγώτερες κ' ὕστερ' ἀπὸ ὑπε-
ράνθρωπους δικούς τους ἀγῶνες. — Οἱ πόλεις ἀκέ-
ριες καὶ ἡ χώρα πολὺ λίγο κουρσεμένη. Διοργανω-
τὲς Ρῶσοι καὶ πᾶνε ὕστερ' ἔλα περίφημα.

Στὰ 1886 χάψιμο μιὰ χαρὰ τῆς Ἀνατ. Ρωμο-
λίας χωρὶς νὰνοῖξη ρουθοῦνι.

Οἱ οἰκονομικαὶ θυσίαις γιὰ τὴν δημιουργίαν στρα-
τοῦ κλπ. δὲ φτάνουν καθόλου τὰς Ἑλληνικὰς. Δὲν
ξέρω τὰ ἔξοδα γιὰ τὰς συμμορίες, γιὰ τὴν ἀγορὰ
τσιφλικιῶν στὴ Μακεδονία καὶ Θράκη, γιὰ τὴν ἐγ-
κατάσταση Βουλγάρων σ' αὐτὰς τὰς χώρας, ἀποστολὴ

μαθητών, δασκάλων κλπ. Κι αυτά ἂν τὰ λογαριασσοῦμε ὡς ἔξοδα ἐλευθερωτικά, πάλι τὸ σύνολο εἶναι κάτω ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς οἰκονομικὲς θυσίες.

Καὶ στὸ Βουργάρικο κράτος νὰ σοῦ μέσα καὶ 800,000 Μουσουλμάνοι καὶ τοῦλάχιστο 200.000 Ἕλληνες—ποῦ τώρα θάμειναν μόνο 100,000 ἢ καὶ λιγώτεροι—, ἐνῶ στὸ Ἑλληνικὸ ἴσα μὲ τώρα μετρημένες στὰ δάχτυλα—ἔστω χερῶν καὶ ποδιῶν—χιλιᾶδες Τοῦρκοι, καὶ Βούργαρος ὁ πρέσβυς μοναχὰ τῆς Βουλγαρίας, ἂν εἶναι κι αὐτὸς βέρος Βούλγαρος. Καὶ σὰ νὰ μὴν εἶσαν ἐστὲν τόπο τους οἱ Ἕλληνες τοῦ Βουργάρικου κράτους, ἢ γλῶσσα τους λογαριάζεται ξένη κι ἀπαγορεύεται καὶ δὲν μποροῦν νὰ βάλουν Ἑλληνικὴ ἐπιγραφή στὰ μαγαζιά τους, ἃ δὲν πληρῶσουν βαρὺ φόρο γιὰ τὴν ξενόγλωσση ἐπιγραφή.

Αὐτὲς εἰν' οἱ θυσίες τῶν Ἑλλήνων κ' οἱ θυσίες τῶν Βουλγάρων. Προσθέτω γιὰ τοὺς τελευταίους καὶ τ'ς φτεινὲς σφαγὲς τῶν Κοτσάνων. Ἄλλὰ καὶ γιὰ τοὺς Ἕλληνες τί ἀραγες πρέπει νὰ προστεθῆ ἀκόμη; Τὸ τί παθαίνουν κ' ἔξω ἀπ' τὸ θέατρο τοῦ πολέμου μποροῦμε νὰ τὸ καταλάβουμε ἀπ' ὅ,τι ἔγινε στὴν Καλλιπὸλη.

Κι ἂν ἦταν μόνο ὅσες καταστρώσαμε οἱ ἑλληνικὲς θυσίες, θάταν καλά. Ἄν δοῦμε ὅμως καὶ προσεχτικώτερα, θάνακαλύψουμε κι ἄλλες θυσίες, ἔχι αἰματερές, ἀλλὰ θυσίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸ Μολὼχ τῶν ἀλλόθετων. Στὴ Νότια Ρωσία ἑκατοντάδες χιλιάδες Ἕλληνες φεύγοντας τὴ σκλαβιά ἢ γι ἄλλους λόγους μένοντας ἐκεῖ ἐκρωσιστήκανε. Στὴ Ρουμανία ἐκρουμανιστήκανε. Στὴ Βουργάρικη σαλάτῃ μπόλικο μπήκε τὸ ἑλληνικὸ αἷμα. Σὰν πόσοι ἀραγες ἀπ' τοὺς σημερινούς Βουλγάρους νάχουν πατέρα καὶ μητέρα Ἕλληνες ἢ τοῦλάχιστο μητέρα Ἑλληνίδα; Ὑστερα νὰ σοῦ ἢ μετανάστευση στὴν Ἀμερικὴ, ποῦ ξεζούμισε τὴν Ἑλλάδα καὶ ποῦ κυριώτερο αἶτιο ἔχει τὴ στενότητα τοῦ Ἑλλην. Κράτους καὶ τὴ φτώχεια τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Ἄλλη συφορὰ ἢ ἐπιστράτευση τῶν χριστιανῶν στὴν Τουρκία. Μπρὸς γκρεμὸς καὶ πίσω ρέμα: Ὅλοι οἱ νέοι Ἕλληνες ἐκεῖ ἢ πήγαν ἐστὲν τούρκικο στρατό—οἱ λιγώτεροι—ἢ ἔφυγαν στὴν Ἀμερικὴ. Ἀπ' τὴ Μιτυλήνη λογαριάζουν πὼς ἔφυγαν 25,000. Ἀπὸ τὴ Σύμωρη ἄλλοι τόσοι. Ἀπ' τὴ Χίο, ἀπ' τὸν Τσεσμέ κ' ἓνα γύρο, ἀπὸ κάθε μέρος ἑλληνικὸ στὴν Ἀσία πᾶνε τὰ νιάτα καὶ ἢ λεβεντιὰ. Κ' οἱ Κρητικοί, ἀπελπισμένοι: ὡς προχτὲς ὅτι θὰ γίνῃ ἢ ἔνωση, μισοάδειασαν κι αὐτοὶ τὴν Κρήτη. Πᾶνε ὡς τὴν Ἀργεντινὴ δημοκρατία. Κι ἀπὸ τὴν ἔως τώρα Ἑυρωπαϊκὴ Τουρκία Βούργαροι λίγοι ἔχουν φύγει. Ἕλληνες ἔφυγαν τὸ πειό-

τερο. Ἐξοδο σωστὴ γινότανε ἀπὸ τὴ Νότια Μακεδονία γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, ὅπως μποροῦν νὰ μαρτυρήσουν οἱ ὑπερωκεάνειες ἀτμοπλοικτικὲς ἐταιρεῖες. Καὶ ἔλη αὐτὴ ἢ ἀφαιμάξη αἰτία ἔχει τὴ ζήτηση τῆς λευτεριάς, τὴ μὴ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων ἀποκατάσταση καὶ τὴν ἔλλειψη ἀρκετοῦ καὶ γόνιμου ἐδάφους. Εἶναι θυσίες γιὰ τὴ λευτεριά κι αὐτές.

Λοιπὸν τώρα ζητᾶμε κάπως μεγαλύτερη εὐρυχωρία οἱ Ἕλληνες, ποῦ πάλι δὲ θὰ φτάνῃ τὴ Βουργάρικη. Στὴ Βουργάρια, ὅσο ξέρω, σπάνια βρίσκεται οἰκογένεια ποῦ νὰ μὴν ἔχῃ στὴν κατοχὴ τῆς 30—40 στρέμματα γόνιμη καλλιεργήσιμη γῆ. Λοιπὸν, ἂν τώρα πάρουν, ὅπως περιμένουμε, καὶ τὴν πᾶνου ἀπ' τὴ γραμμὴ Μαρίτσας—Μήδειας Θράκης καὶ τὴ βορειοανατολικὴ Μακεδονία, ἔχοντας πειὰ ἔτσι λευτερωμένους τοὺς δικούς τους ἄλλους καὶ μπόλικο καὶ γόνιμο ἐδαφος καὶ σιδηρόδρομους βρίσκοντας ἔτοιμους καὶ ἔχοντας διέξοδο καὶ στὸ Αἶγαῖο καὶ στὸν Εὐξείνιο, τί θέλουν ἄλλο; Αὐτὰ εἶναι πολὺ παραπάνου ἀπὸ ἀνάλογα μὲ τὶς θυσίες τους καὶ παίρνουνε στὸ κράτος τους καὶ νέο πληθυσμὸ Ἑλληνικὸ. Στὴν Καβάλλα πειὰ τί θέλουν, ποῦ συχνὰ τὴν ἀναφέρουνε, ἀφίνω ποῦ ζητοῦν καὶ τὴ Θεσσαλονίκη; Τὰ ἑλληνικὰ σύνορα πρέπει νὰ φτάζουμε στὸ Νέστο. Ἡ περιοχὴ τοῦ Παγγαίου κ' ἢ Καβάλλα εἰν' ἑλληνικὰ. Κι ἂν ἔχουνε ἀπόλυτη ἀνάγκη—ποῦ δὲν ἔχουνε—ἀπὸ συντομώτερη διέξοδο στὸ Αἶγαῖο γιὰ τὰ δυτικὰ τους μέρη, ἃς γίνῃ μὲ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ βουργάρικη στὴν Καβάλλα ἀπὸ τὴ Ἀράμα. Ὅχι νὰ πάρουν καὶ τὸν τόπο.

Ἐμεῖς ὅμως, κι ἂν πάρουμε ἐξὸν ὅσα κατέχουμε ἀκόμη καὶ τὴν Καβάλλα, τὸ Μοναστηρι καὶ τὴ Βίρεια Ἡπειρο, ἐξὸν ποῦ δὲν παίρνουμε ἀνάλογα μὲ τὶς τρομαχτικὲς θυσίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ οὔτε παίρνουμε πληθυσμὸ Βουργάρικο τὸ μισόνε κ' ἀπ' ὅσον ἑλληνικὸ θάχῃ σὶς παλιὲς ταὶ νέες χώρες τῆς ἢ Βουργαρία, θάμαστε κ' οἱ μόνοι ἀπὸ τοὺς συμμάχους, ποῦ δὲν τελειώνουμε μὲ τὴν Τουρκία οὔτε κ' ἀν στὴν Εὐρώπη, ὅπως εἶναι γιὰ τὴν ὥρα τὰ πράγματα. Τὸ μέρος τῆς Θράκης ποῦ μένει κάτω καὶ τάφινον στὴν Τουρκία οἱ σύμμαχοι, ἂν δεχτῇ τὴν εἰρήνην, αὐτὸ τὸ μέρος εἰν' Ἑλληνικὸ. Κι ἂν γίνῃ ἢ εἰρήνην, πρέπει τοῦλάχιστο νάγνωριστῇ ἢ ἑλληνικὴ ἐπιρροὴ σ' αὐτὸ καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἐργολαβίες αὐτοῦ ἢ Βουργαρία. Ἡ Ρωσία δὲν πιστεύω νὰ ζητῇ αὐτοῦπέρα τίποτ' ἄλλο ἐξὸν ἀπὸ ἐλεύθερο πέρασμα τῶν στενῶν. Κ' ἐξὸν αὐτὸ τὸ ἑλληνικὸ κομμάτι ποῦ θὰ μείνῃ, ἂν μείνῃ, στὴν Τουρκία εἶναι ἀκόμη δυὸ τοῦλάχιστο ἑκατομμύρια Ἕλληνες, στὴ Μικρὴ Ἀσία. Αὐτοὶ πειὰ νάχουνε καλὴ ὑπομονή, ἃ δὲ σωφρονιστοῦν οἱ Τοῦρκοι κι αὐτὴ τὴ φορὰ.

Συμπεραίνοντας θέλω νά πῶ ὅτι, ὅπως γιά ἔθνο-
λογικούς λόγους, ἔτσι καί γιά τίς θυσίες του, καί
ἀκόμη καί γιά τὸ ὅτι τὰ σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ
ὄρφανά παιδιὰ του θέλουν μιὰ πατρίδα, πού ὅπως
δήποτε νά τὰ χωράη, ὁ Ἑλληνισμός ἔχει κάθε δι-
καίωμα νά ἱκανοποιηθῆ ὅσο γίνεται πλατύτερα. Κι
αὐτό, νομίζω, εἶναι καί τῶν Βουργάρων καί τῶν
Σέρβων τὸ συμφέρο. Ἐξέρω καλὰ πῶς ὁ καθαυτὸ
Βουργάρικος λαὸς ἔχει ἀπὸ καιρὸ βραθεῖ τὰ βάρη
πὸ τὸ φόρτωσαν γιά τὴ Μακεδονία καί γι' αὐτὸ
θαρρῶ, πῶς συμφέρο σ' ὅλους εἶναι νά μὴν ἀδικη-
θῆ ὁ Ἑλληνισμός, νά μὴν παραπληρωθῆ, κ' ἔτσι
νά πάψουν οἱ οἰκογενειακές μας φραγμάρες καί νά-
λαφρώσουν κάπως οἱ στρατιωτικοὶ προὔπολοισμοί,
ἔχι νά ἐξακολουθήσουν τὸν ἀνήφορο. Ἄν ὅμως ὅσα
λέμε φαίνονται κουτὰ ἢ ἀφελῆ πολὺ στὴ γουρου-
νίσια λογική, ἀλλάζει ὁ λόγος. Τὸ γουρουνὶ βέβαια
δὲν κοιτάζει παρὰ, ὅπου μπορέσῃ, νά χώσῃ τὴ μύ-
τη του κ' ὕστερα, ἔτι βρέξῃ, ἄς κατεβάσῃ. Κι ἂν
αὐτὴ ἡ λογικὴ νικήσῃ στοὺς συμμάχους μας καί ἀ-
ναγκαστῆ τυχὸν νά υποχωρήσῃ ἢ Ἑλλάδα ἐδῶ κ'
ἐκεῖ, ἄς περιμένουμε τότε νέα αἵματα μόνο καί μό-
νο ἐξαιτίας μιὰ χτηνώδικη καί ἀδικη βρεξῆ ἀρπα-
γῆς· γιατί βέβαια, ὅσο μπορῶ ἐγὼ τοῦλάχιστο νά
βεβαιώσω, ὁ Ἑλληνισμός δὲ θὰ ξεγράψῃ, ἔτι τοῦ
ἀρπάξουν ἀθελά του οὔτε θὰ πάψῃ νά ζητᾶ ἀνάλο-
γα μὲ τίς θυσίες του μερίδιον στίς χῶρες, πού καί
χωρὶς θυσίες ἔπρεπε νάναί δικές του.

7.12.912

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ

-- (Ὅσοι κρατοῦνε συνέχεια τοῦ «Νουμά», πα-
ρακαλοῦμε, στὰ περιεχόμενα τοῦ 1912 νά προστέ-
σουν καί τὰ περιεχόμενα τοῦ ἀριθ. 473) πού ἀπὸ λά-
θος τυπογραφικὸ μείνανε ἔξω ἀπὸ τὸ γενικὸ πῖνακα.

-- Τὸ φύλλο δὴ καὶ ἐμπρὸς θὰ βγαίνει μὲ τίς ταχτικές,
τίς δεξιὰς του σελίδες. Ἄμα συχάσουνε τὰ πράματα, θὰ ξα-
ναρχινοῦναι νά βγαίνει ταχτικὰ κάθε βδομάδα.

-- Οἱ μεσιανὲς σελίδες θὰ τυπώνονται ἔτσι χωριστά, ὅ-
πως στὸ σημερινὸ φύλλο, σὲ σκῆμα βιβλίου. Κ' ἔτσι οἱ ἀνα-
γνώστες τοῦ «Νουμά», στὸ τέλος κάθε χρονιάς, θάχουν καί
τρία τέσσερα βιβλία ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ φύλλο.

-- Στὸ ἐρχόμενον φύλλο θὰ δημοσιεύσουμε τὴ «Θεσσαλία»
τοῦ ποιητῆ Ἀγγελου Σικελιανοῦ.

-- Στὸ τελευταῖον φυλλάδιον τῶν «Παναθηναίων» δημοσιεύ-
τηκε μιὰ σημαντικὴ βιογραφικὴ μελέτη τοῦ καθηγητῆ καί
ἀντιπρόεδρου γιά τὸ Μαβίλη.

-- Μερικοὶ φίλοι ἀπὸ τὴν Τουρκία μᾶς ζητᾶνε τὰ φύλλα,
πού βγήκανε ἀπὸ τότε πού ἀρχίνησε ὁ πόλεμος καί πᾶψαμε
νά στέλνουμε φύλλα στὴν Τουρκία. Τὰ φύλλα αὐτὰ τὰ κρα-
τοῦμε στὸ γραφεῖο μας νᾶν τὰ στείλουμε μαζωμένα, ἅμα τε-
λιώσῃ ὁ πόλεμος. Ὡστόσο σὲ ὅσους μᾶς τὰ ζητᾶνε τὰ στέλ-
νουμε καί ἀπὸ τώρα, σῶναι μόνο νά μᾶς γράφουνε μὲ ποῖο μέ-
σο μποροῦμε νᾶν τοὺς τὰ στέλνουμε ἀσφαλισμένα.

ΚΑΤΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

II

ΣΤΟ ΠΟΥΛΑΚΙ ΤΗΣ ΛΕΣΒΙΑΣ

Πουλᾶκι, μοναχὴ χαρὰ τῆς νέας μου ἐρωμένης,
τῶν παιχνιδιῶν τῆς σύντροφε, σένα πού κρούβει πάντα
πάνω στὸ στήθος τὸ ἀπαλὸ καί μὲ τὸ δάχτυλό της
σοῦ παίζει, κάνοντας πικρὰ νά τὴ διαγκάνεις, ὅταν
δὲν ξέρω ποιὰ λαχτάρα της τὴν κάνει νά πλανεύει
τὴ λύπη πού ἔχει τὴν κρυφῆ σὰ βροίσομαι μακριὰ της.
Νᾶταν, πουλί μου, βολετὸ καθὼς ἐσὺ νά παίζω,
γὰ νά ἡσυχάζω τὴ φωτιὰ πού τόσο μὲ φλογίζει,
χύνοντας μιὰ παρηγοριά στίς θλίψεις τῆς ψυχῆς μου!
Θᾶταν σὲ μένα τὸ φτωχὸ τόσον ὠραῖον ἀλήθεια,
ὡς εἶταν καθὼς λὲν γλυκὸ στὴ γλήγορη Ἀταλάντη,
τὸ μῆλο ἐκεῖνο τὸ χρυσό, τὸ μαγεμένο μῆλο,
πού ἔκανε τὴν παρθενικιά τὴ ζῶνὴ της νά πέσει!

IV

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΡΑΒΙ

Βλέπετε τοῦτο, φίλοι μου, τὸ σκάφος; Καθὼς λένε
εἶταν τὸ γλιγωρότερο καράβι. Κανέν' ἄλλο
ποτέ του δὲν τὸ πέρασε στὸ δρόμο, ἢ τὰ πανιά του,
ἢ τὰ κουπιά του ἂν ἔσκυαν τὰ κύματα νά σκίξει.
Νὰ τ' ἀρνηθῆτε σᾶς καλεῖ τρομαχτικὰ ἀκορογιάλια
τῆς μαύρης Ἀδριατικῆς, Κυκλάδες ὀργισμένες
καί σένα Ρόδο ξακουστή, καί σένα Προποντίδα,
καί σένα Θρακίη ἀπόρσιτη καί σᾶς ἀχτὲς τοῦ Εὐζείνου,
ὅπου ἓνα δάσο μιὰ φορὰ ξάπλωνε τὰ φτερά του.
Ναί! τοῦ Κυτῶρον οἱ κορυφὲς ὅπου συχνὰ ἀντηχοῦσεν
ἀπάνω στὰ προφητικὰ τὰ φύλλα τοῦ ὁ ἀγέρας.
Λέει, πῶς τὸ ξέρετε καλὰ γὰ νά τὸ μαυροῦστε,
Ἄμαστρο ἐσὺ καί Κύτωρε πού εἴσων ἀπὸ πύξари
στεφανωμένος πάντοτε, γιατί ὑψωνότου καί εἶταν
στίς χιονισμένες σὺς κορυφὲς ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ κόσμου.
Καί τὰ κουπιά του πρῶτ' αὐτὰ στὴ θάλασσα ἐβραχίζαν
ὅπου ἔλουσε τὰ πόδια σας. Ἀνάμεσ' ἀπὸ κείνα
τὰ ὀρμητικὰ τὰ κύματα τὸν κύρη του εἶχε φέρει,
εἶτε ἀπ' τὴν Δύση ἢ τὴν Αἰγύψο, ὁ ἀγέρας καί ἂν φρεσοῦσε,
εἶτε ἂν ὁ Αἰόλος ἤρχονταν ἐκεῖ γὰ νά παύσει.
Καί ὅμως ποτέ δὲν πρόσφεραν εὐχὲς στοὺς θεοὺς γὰ
[τοῦτο,
ἀπ' τὴ στιγμή πού φεύγοντας μιὰ θάλασσα μεγάλη,
ἦρτε ν' ἀράξει στίς ὀχτιές τῆς λίμνης τῆς καθάριας.
Τέτοιους καιροὺς ἀπέρασε καί τώρα ἔρημο καί μόνον,
σαπίζει μὲς στοῦ λιμανιοῦ τὴ νεκρικὴ γαλήνη
καί πέρνει γὰ προστάτες του, ἔσένα Πολυδεῦκη
καί σένα Κάστορα καλὸ---δίδυμα ἀστέρι, θεῖα!

V

ΣΤΗ ΛΕΣΒΙΑ

Μόνο για την αγάπη μας ἄς ζήσουμε, ὦ Λεσβία, τῶν γερατιῶν τὰ βιάσανα τὰ μάταια περγελώντας· οἰμέρες φεύγουν κ' ἔρχονται, μὰ μιὰ φορὰ ὀτανοβύσει τῆς ζήσης μας τῆς πρόσκαιρης ἢ φλόγα, τότε πρέπει στὸν ἴπνο τὸν αἰώνιο νὰ κοιμηθοῦμε ! Δός μου χίλια γλυκὰ φιλιὰ λοιπὸν καὶ ἄλλα ἑκατὸ καὶ χίλια κ' ἔπειτα δός μου ἄλλα ἑκατὸ κ' ἔπειτα χίλια καὶ ἄλλα, μὲς στὶς χιλιάδες τὰ φιλιὰ ποὺ θὰ δοθοῦνε ὡς τόσο νὰ χάσουμε τὸν ἀριθμὸ, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ξέρουν αὐτοὶ ποὺ μᾶς ζουλεύουνε καὶ ποῖτε μεῖς ἀκόμα· τόσα φιλιὰ νὰ μὴ μποροῦν τὸ φτόνο τους νὰ νάνηφουν !

VII

Μοῦ ζήτησες, Λεσβία μου, πόσα φιλιὰ μποροῦσαν νὰ μὲ χορτάσουν γιὰ νὰ πῶ στὸ τέλος· Φτάνει, ὠφτάνει ! Ὅσος εἶνε ὁ ἄμμος ὁ πολὺς σπαρμένος στὴ Λιβύα, στοὺς μυρωμένους τοὺς ἀγροὺς τῆς μαγικῆς Κυρήνης, κοντὰ στοῦ Δία τὸ ναὸ καὶ τὸν ἱερὸ τὸν τάφο τοῦ Βάττου τοῦ πανάρχαιου· ὅσο ψηλὰ εἶναι τῆσρα νύχτας βαθειᾶς καὶ εἰρηρικῆς ὅπου γλυκὰ φωτίζουν τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὰ ἄργια τῶν μυστικῶν ἐρωτῶν, τόσα φιλιὰ ἀπ' τὸ στόμα σου θὰ φτάνουν γιὰ νὰ σβύσουν τὴ δίψα μου τὴν ἄπειρη καὶ νὰ φωνάξω : Φτάνει ! Ὡς μποροῦσαν ὅλ' αὐτὰ τὸ φτόνο νὰ μὴ φέρουν στὸ στόμα τὸ φαριμαζερὸ καὶ τὸ πικρὸ τῶν μάγων !

XXXI

ΣΤΟ ΧΕΡΣΟΝΗΣΙ ΤΟΥ ΣΙΡΜΙΟΥ

Ὡ ποιὰ χαρὰ ποὺ βλέπω σε καὶ πάλι ὄραϊο Σίρμιον, μαργαριτὰ ἀπ' τὰ νησιὰ καὶ ἀπὸ τὰ χερσονήσια, ποὺ ὁ Ποσειδῶνας σὲ μετρᾷ σ' ἀτέλειωτα τὰ μάκρη, ποὺ ἀπλώνουν οἱ δυὸ θάλασσες καὶ οἱ γαλήνιες λίμνες. Μόλις τολμῶ νὰ φανταστῶ πῶς τώρα πιά ἔχω φύγει ἀπὸ τῆς Θράκης τοὺς ἀγροὺς καὶ ἀπὸ τῆς Βιθυνίας καὶ δέχως φόβῳ χιμῶνμαι τὴν ἄρτυση ὁμορφιά σου. Τί εὐτυχία ἐλεύτερος ἀπ' τὶς φροντίδες, ὅταν ἀφήσεις τὸ φορτίο αὐτῶν ποὺ κυνηγοῦν τὴ δόξα ἀπὸ ταξίδια μακρονὰ σὺν ἔργεσι νὰ γύρεις ἀποσταμένος στὸ καλὸ, τὸ γονικὸ σου σπίτι καὶ ναῖρεις τὴν ἀνάπαυη' πὰ στὸ κρεβάτι ἐκεῖνο ποὺ τόσα χρόνια ἐνεύροσον καὶ τόσο ἐλαττωοῦσες ! Φτάνει στὶς τόσες τὶς εὐκὲς αὐτῆ μου ἢ εὐτυχία, πόθων πολλῶν ζωντάνεμα. Σίρμιον ὄραϊο, χαῖρε, γέλασε γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ ἄρχοντα τοῦ καλοῦ σου· καὶ σεῖς τῆς λίμνης τὰ νερὰ τῆς διάφανης τοῦ Κώμου χερεῖτε ἀκόμα, παίζετε, καὶ γύρω ἄς ἀντηχήσουν χαρᾶς τραγούδια ποὺ ἦρτα ἐδῶ μοναχικὰ νὰ ζήσω !

Μεταφραστὴς ΔΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

"Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΜΟΝΑΞΙΑ,"

Κράτα τὸ δρόμο σου, καρμφοκίση,
σπάσε τὰ αἶθερα, ταξιδεμένη !

(Σελ. 157)

Ἡ μάνα Πολιτεία καὶ ἡ γυναίκα Μοναξιά, δυὸ Μούσες, σφραγίζουσι τὸ νέο βιβλίον, ἄνθρο στερφάνι τοῦ τραγουδιοῦ, τοῦ ποιητῆ Κωστῆ Παλαμᾶ. Χωρισμένα σὲ ἔξη σειρές, ταιριασμένα καὶ ἀταίριαστα, μᾶς δίνονται στὸ φῶς καινούργια καὶ παλιὰ ποιήματα, δημοσιεμένα κάμποσα, ξεχασμένα καὶ δυσκολοεύρετα, καὶ ἄλλα μερικὰ γραμμένα σὲ καιροὺς διάφορους καὶ ἀδημοσίευστα.

Τὸ τραγούδι τοῦ Παλαμᾶ ἀπὸ τὸ 1890 καὶ δώθε, περπάτησε ὅλους τοὺς δρόμους τῆς ποιητικῆς τέχνης ἀπὸ τὴν πλατιὰ καὶ μακρινὴ ἐπικὴ σφράτα ἴσα μὲ τὸ μονοπάτι τοῦ εὐωδιασμένου μπαζέ τὸ σκεδιασμένο καὶ φροντισμένο ἀπὸ τὸν ἐπιδέξιο περιβολάρη. Σὲ ὅλους τοὺς γύρους τούτους μᾶς δόθηκε νὰ γνωρίσουμε κατ' ἐπιπέδον καὶ πρῶτον φερμένο ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ἀληθινῆς τέχνης, μὲ ὕψος, μὲ βάθος, μὲ ἔγκο, μὲ πλοῦτος καὶ μεγαλοπρέπεια.

Ἡ Ἑλληνικὴ ποίηση ποὺ γνώρισε τὸ πέρασμα μιᾶς εὐωδίας ἀπὸ Σολομῆ καὶ Βαλαωρίτη, βρέθηκε ἄξαφνα μπροστὰ σὲ ἀνθησιμα πλήθη ποὺ ἢ βαρὴ μωροδιὰ του δὲν ἐπαψε ὡς τὴν ὥρα νὰ σκορπιέται γύρω. Βέβαια τὸ τέτοιο ἀνθησιμα κρατιέται ἀπὸ τὴν προτῆτερη καλλιέργεια τῆς Μούσας τῆς ἀριστοκρατικῆς στὰ δεξασμένα Ἐγγύνησα, καὶ τῆς δημοτικῆς στὶς χώρες τῆς ρωμαϊκῆς στερίας. Ὅμως θὰ σταθῆ στὴν ποίησίν μας ὁ σημαντικώτερος ἴσως σταλλμός, γιὰ τὴ νεώτερη ἐποχὴ, γιὰτὶ κλείνει πλάτος μεγαλῆτερο, νόημα βαθῆτερο, ἀδρὸ χροῶμα κ' εὐτυχισμένο ἀνάδωμα ἀπὸ σοφία μεστή καὶ νιάτα χρυσά.

Ἡ ἐντέλεια τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ ποιητῆ τῆς «Φλογέρας τοῦ Βασιλιᾶ» δὲν εἶναι μονάχα στὸ ἀψηλόνῳτο φτερούγισμα τῆς μάνας Μούσας γιὰ ἐπεμεγάλο, φωτεινὸ, ἀληθινὸ, δίκιο ταρᾶζει καὶ συγκινεῖ τὴν ἀνθρώπινη σκέψη καὶ ψυχὴ, μὲ τρόπο ἰσορροπημένο στὴ φαντασία, σοβαρὸ καὶ μελετημένο, πλουμισμένο μὲ δλα τᾶνθη τοῦ Ἑλληνικοῦ ζωντανοῦ λόγου. Ἡ ἐντέλεια τοῦ τραγουδιοῦ μᾶς φανερώνεται περισσότερο στὴν τεχνικὴ δημιουργία τοῦ ἴδιου τοῦ τραγουδιοῦ, στὸ σύνθεμα καὶ στὸ πλάσιμό του. Ἡρῶτα ἀπ' ἔλα ἢ ποίηση τέχνη. Μὰ τέχνη, ποὺ μέσα στὸ θεῖο φύσημα, στὸ ἀποπάνου δο-

σμένο, στὸ ἐμπνευσμένο ἱερά, νὰ πρωτοκαθεδρεύῃ πρέπει τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας τὸ φανέρωμα ποὺ λέγεται μετρικὴ καὶ στιχογραφική. Πολλοὶ εἶναι στὸν καιρὸ μας ποὺ παραξηγήσανε τὸ τέτοιο στοιχεῖο τῆς ποιητικῆς τέχνης, καὶ νομίσανε πῶς μόνο οἱ ποιητικῆς ἰδέες κάνουν τὸ ποίημα.

Ἡ στιχογραφικὴ τοῦ Παλαμά βγαλμένη ἀπὸ ξένους καὶ δικούς μας, πήρε στὰ χέρια του μιὰ δυνατὴ καινούργια μορφὴ μὲ συνταξιασμάτα πολύφωνης μουσικῆς, καὶ μᾶς παρουσίασε στίχο δεμένο, ἀτσάλινο σὰν πλάσμα ἀρμονίας ἀπαλῆς, σὰ χρώμα γλυκύτερης ἀνατολῆς ἀνάεο. Τοῦ δημιουργοῦ ἡ τέχνη ἐκεῖ φαίνεται. Στέρεο χτίσμα, ζωηρὰ καλοδεμένο, μὰ μὲ τὴ λυγισμένη καὶ γλυκεῖα χάρη τῆς φύσης, μὲ τὸ γὰζι τῆς ζωῆς. Ἐνα δημιουργημὰ δυνατὸ, ὅσο κι ἂν ἀψηφᾷ τοὺς βορριάδες, χτισμένο μὲ τραχύτητα καὶ ἀλυγισιά, δείχνει τὸ μόχθο καὶ τὸν κόπο πάντα καὶ ποτὲ τὸ κάτι ἐκεῖνο τὸ λεγόμενο καλλιτεχνικό.

Ὁ Παλαμᾶς παρουσίασε μιὰ πλούσια μετρικὴ καὶ στάθηκε ἀπάνου τῆς ὁ ἀφέντης τοῦ στίχου. Ἀπὸ τὴν ἔθνικὴ δεκαπεντασύλλαβο ἴσα μὲ τὴν ἀρχαῖκὴ ἐντεκασύλλαβο καὶ ἀνάμεσα σὲ τόσα ἀλλάσματα καὶ μορφῆς ἀπὸ τοῦ Πινταρικοῦ ὕμνου τὴ λεβεντιά ἴσα μὲ τὸ γήτεμα τοῦ σονέτου, δείχνεται ὁ γυμνασμένος σκοινωδάτης ποὺ τοῦ εἶναι ἡ τέχνη ψυχὴ καὶ ζωὴ, κάτι ποὺ ἀναδίνεται αὐτόματα καὶ σμίγει μὲ τίς φωνῆς τῶν πουλιῶν, μὲ τὰ ψιθυρίσματα τῶ δέντρων στῶν ἀνέμων τὰ χάρδια, μὲ τίς νότες ἐνδὲ ὀργάνου ὑποταγμένου σὲ γνώριμα χέρια. Γιατὶ καὶ μέσα στὸ μέτρο τρέμει μιὰ ζωὴ ἀληθινή, μιὰ ἀίστηση τοῦ ἀληθινοῦ καλοῦ, μιὰν ἀρμονία ποὺ ἐρχεται ἐλδία ἀπὸ τὴ φύση τὴν ἀδολή. Ὁ Σολωμᾶς ποὺ στάθηκε ὁ Φειδίας τοῦ στίχου, βρῆκε μαθητὴ ὑπεράξιο ποὺ τοῦ πλάτυνε τὴ μετρικὴ τέχνη, τῆς φύσηξε καινούργια πνοή, γιὰ νὰ παραδοθῶν ἔτσι στοὺς κατοπινοὺς ἐφαρμοσμένοι σὲ ζῶντὰνὰ παραδείγματα οἱ κανόνες, οἱ στοιχαστικοὶ καὶ βαθιολόγοι, τοῦ μεγάλου τεχνίτη τῶν «Ἐλεύτερων πολιτοκνημένων».

Ἡ «Πολιτεία καὶ ἡ Μιναξιά» δὲν περιέχει ἐργασία τοῦ ποιητῆ κρυσταλλωμένη. Μὲ τὸ νὰ κλείνῃ ὅμως λογῆς λογῆς ποίηματα ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ποιητικῆς του ἀκμῆς ἴσα μὲ τὰ σημερινά, μᾶς δίνει σύντομη τὴν εἰκόνα μιᾶς ἡρεμῆς ἐξέλιξης ποὺ στὸ δρόμο τῆς συναπαντηθήκανε ρέματα ἀπὸ ἀρχές, ἰδέες καὶ γεγονότα ποὺ συγκινήσανε πότε τὴ δημόσια γνώμη, τὴν κοινωνία, πότε τοὺς στενοὺς κύκλους τῶν ἀνθρώπων τῆς σκέψης. Ὁ ποιητῆς ὅσο κι ἂν μὲ κάποια ἀδυναμία κατέδρασε τῆς Μούσας τὸ μίλημα γιὰ σκοποὺς στενὰ πατριωτικοὺς, ἀνάξιους

στὸ μακρὸ καὶ πλατὶ μάτι γιὰ τὴ σύγχρονη ἐποχὴ μας, ὅμως πάντα τὸ κύριο κίνημα στάθηκε μιὰ πλημμύρα ἀπὸ εἰλικρινῆ ποίηση ποὺ χαρακτηρίζει ἕλο τὸ ἔργο του πέρα πέρα. Ἴσως δὲν εἶναι ξένη σ' αὐτὸ καὶ μιὰ παράδοση ποὺ κρατιέται ἀπὸ ἄλλους πρόδρομους, γεννημένους καὶ θρεμένους σὲ χρόνια ἀνάστασης τοῦ ἔθνους ποὺ νέα ἀληθινὰ καθολικώτερα ζητήματα δὲν εἶχαν ἀνοίξει τοὺς πνευματικῶς δριζώντες τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἡ ψυχόρμητη λευτεριά τοῦ ποιητῆ, πόσες φορές δὲν τονὲ φέρνει πολεμιστὴ σιδερένιο ἀγνάντια σὲ πράξεις τῆς ἐπίσημης Πολιτείας, ἰδέες καὶ γνώμες τῶν πολλῶν! Τότες εἶναι ποὺ δείχνεται περιλαμπρὴ ἡ διάθεση καὶ τὸ τίναγμα τῆς ξεχωριστῆς του λύρας. Μὲ ὅσα κι ἂ λένε, ὁ θρόνος ποιητῶν τέτοιας σειρᾶς σὰν τὸν ποιητὴ τοῦ τραγουδιοῦ «Στὸν Ψυχάρη» ἔχει θέση πορσότερο ἀνάμεσα σὲ ἑρμῆς ἐπαναστατικῆς. Ὑμνοὶ καὶ λιτανεῖες σὲ κούφια καθεστῶτα ἰδανικά, δὲν ἀξίζουσι τὴ λειτουργία τῆς ἀψηλῆς τέχνης ποὺ δόθηκε ἀπὸ τὴ φύση στὸν ἀνθρώπο σὰν κάποιο ξεχωριστὸ ἀγαθὸ. Βέβαια οἱ θερμοὶ θαυμασμοὶ καὶ οἱ δόξες δὲ θὰ λείψουσι γιὰ τοὺς μέτριους λογοπλέχτες, κόλακες τῆς κάθε εἰδους ἀδυναμίας τῆς ἀγορᾶς. Μὰ γιὰ τοῦτο πιὸ ἀμάραντο τὸ στεφάνι, γιὰ ὅσους πατώντας τὰ πρόσκαιρα ὑψώνονται στὶς κορφές, χτυπώντας τὰ σημερινὰ γιὰ τὴ μελλούμενη λύτρωση, χαράζοντας δρόμο τέχνης καὶ σκέψης τὰ Διδάσκαλοι καὶ σὰν Προφήτες.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΑΡΑΒΙΚΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Δὲν εἶνε βέβαια πρώτη φορά ποὺ ὑπάρχει γλωσσικὸ ζήτημα στὸν κόσμo, καὶ μῆτε εἴμαστε τὸ μόνο ἔθνος ποὺ υποφέρει ἀπὸ διγλωσσία. Κ' οἱ Ἴταλοι ἔλλητες, κ' οἱ Τοῦρκοι σήμερα, κ' ἄλλοι μισοπολιτισμένοι λαοὶ κουτοπεπρατοῦνε μέσα στὴν ἱστορία φορτωμένοι δυὸ γλώσσες, τὴ δική τους καὶ τῶν προγόνων τους. Ἀπὸ τοὺς πιὸ σημαντικοὺς ὅμως γλωσσικοὺς πολέμους ποὺ γίνονται σήμερα εἶναι ὁ Ἀραβικὸς, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ἀξιόλογο ἄρθρο γραμμένο ἀπὸ σοβαρὸ Ἀνατολιστὴ, στὴν Ἀγγλικὴ τὴν «Ἀσιατικὴ Ἐπιθεώρηση». Τὸ ἄρθρο αὐτὸ, ποὺ τὰ ἐπιχειρήματά του ἐναντίον τοῦ Ἀραβικοῦ τοῦ δασκαλισμοῦ μοιάζουσι τόσο πολὺ μὲ τὰ δικὰ μας ἐναντίον τοῦ ρωμαϊκοῦ τοῦ δασκαλισμοῦ, ποὺ θαρρεῖς καὶ γράφηκε γιὰ τὸ δικὸ μας τὸ ζήτημα, τὸ μεταφέρουμε ἐδῶ οὐσσομο. καὶ γιὰ περικύρεια, καὶ γιὰ φρότιση.

A. E.

«Τὸ φαινόμενο τῆς διγλωσσίας, νάχῃ δηλαδὴ ἔθνος ἕνα ἰδιώμα γιὰ τὴν ἑμιλία, καὶ ἄλλο διαφορετικὸ γιὰ τὰ γράμματα, δὲν ἀπαντιέται μονάχα

στην Αίγυπτο, παρά έχει πιά γενικό χαρακτήρα, και δίχως άλλο αυτό πρέπει να είναι ή αιτία της νοητικής στειροσύνης πολλών 'Ασιατικών και μερικῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Ὅσοι ἀπορῶνε γιὰ τὰ φτωχὰ ἀποτελέσματα τῆς δημόσιας παιδείας σ' ἐκεῖνα τὰ μέρη, ἀμέσως θὰ καταλάβουνε τί τρέχει ἅμα καλοξετάσουνε τὰ μπόδια ποῦ τοὺς προσενεῖ μιὰ γραφούμενη γλῶσσα ποῦ δὲ μιλιέται πιά σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο.

Στὴν Αἴγυπτο ἔχουνε δυὸ γλώσσες. Μιὰ τῆς ὁμιλίας (ἄραβι ἄραβι), και μιὰ τῆς ρητορικῆς και τῆς φιλολογίας ('Αραβι φασίχ). Ἡ πρώτη εἶναι νεο-αραβική, και διαφέρει ἀπὸ τὴν κλασσική τὴν 'Αραβική ὅσο περίπου ἢ Ἱταλική ἀπὸ τὴ Λατινική, ἢ ἢ ρωμαϊκὴ ἀπὸ τὴν ἀρχαία τὴν Ἑλληνική. Ἡ μιλούμενη αὐτὴ ἀραβική εἶνε ὀλότελα ξερισμένη ἀπὸ τὰ γράμματα. Τὴν ἔχουνε γιὰ πρόστυχη, χυδαία, και ἀνάξια γιὰ λογοτεχνικοὺς σκοποὺς, καθὼς ἢ Ἱταλικὴ εἶτανε πρὶν ὁ Ντάντες γράψῃ τὴν Κόλαση. Ὁ γραμματισμένος δ' 'Αραβας πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴ γραφούμενη, ἕνα εἶδος μισοκλασσικὸ ἴδιωμα μὲ τύπος και μὲ λέξεις πολὺ διαφορετικῆς ἀπὸ τὴν κοινή.

Τὰ κακὰ μιὰς τέτοιας διγλωσσίας εἶναι μεγάλα. Εἶναι και δύσκολο νὰ νοιώσουμε πῶς ἕνας λαὸς μπορεῖ νὰ περιφρονῇ σὲ τόσο βαθμὸ τὴν καθημερινή του τὴ γλῶσσα, ποῦ ἄλλοι λαοὶ τὴν τέτοια γλῶσσα τοὺς τὴ λατρεύουνε. Κι ἀκόμα πιά δυσκολόνοιωστο, νὰ προτιμῆται ἀπὸ τὴ μητρική τὴ γλῶσσα ἕνα ἴδιωμα τεχνικὸ ποῦ μονάχα ὑπάρχει σὲ βιβλία μέσα, και ποῦ μαθαίνεται, ὄχι σὲ σπίτι, παρά σὲ σχολεῖο.

Πρὶν προχωρήσουμε ἔμωις, καλὸ ἴσως νὰ δώσουμε κάποια ξήγηση στοὺς ἔσους 'Αραβες τύχη νὰ διαβάσουν αὐτὲς τίς σελίδες. Τὰ ἔθνη ἔχουν πάντα τὴν τάση νὰ πειράζονται ὅταν ἕνας ξένος κρίνῃ τὴ γλῶσσα τοὺς. Ὅσα κι ἂν ἔχῃ προσόντα γιὰ μιὰ τέτοια κρίση, σὺν ξένος ποῦ εἶναι θεωρεῖται ἀνίκανος νὰ κρίνῃ σωστά. Σοφώτερος κάτοχος τῆς 'Αραβικῆς δὲ βρίσκεται ἀπὸ τὸ δικαστὴ τὸν Οὐάιμωρ, κι ἔμωις οἱ ἰδέες ποῦ δημοσίεψε στὴν πρόλογο τῆς Γραμματικῆς του δὲν πολυαρέσανε στὸν ντόπιον τὸν τύπο. Νομίζουμε λοιπὸν καλὸ νὰναφέρουμε πῶς δίνουμε τὴ γνώμη μας ἐδῶ μ' ἕλο τὸ σέδαξ, μ' ἕλη τὴ μετριοφροσύνη, και προπάντων χωρὶς τὴν παραμικρὴ διάθεση νὰ πειράζουμε τίς θερησκευτικῆς πρόληψες τῶν ἔσων ἄχαφνα θαρρέψουνε πῶς μιὰ τέτοια κρίση τῆς ἀραβικῆς γραφόμενης γλώσσας χτυπάει τὸ Κοράνι. Ἐδῶ μελετᾶει 'Αραβικά ζητήματα ἕνας Εὐρωπαῖος γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους. Τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα τῶν 'Αράβων εἶναι ἀπὸ τὰ πιά σοβαρά, και δὲν μπορεῖ 'Αραβικὸς σπουδαστὴς νὰ τὸ παρασιωπήσῃ. Ἐννοεῖται ὡς τόσο πάντα πῶς ἢ γνώμη μας εἶναι ἀκαδημαϊκὴ, και δὲ λησιμονοῦμε πῶς ἢ τελικὴ ἢ λύση μένει σὲ χέρι τῶν ἰδίων τῶν 'Αράβων.

Πρῶτο κακὸ τῆς διπλῆς αὐτῆς γλώσσας εἶναι τἀποτέλεσμα ποῦ φέρνει στὴν παιδεία. Προσπαθώντας τὸ παιδὶ νὰ ξεμάθῃ τίς συνηθισμένες λέξεις και νὰ θυμᾶται τίς ἀντίστοιχες γραμματιζούμενες,

και σπουδάζοντας μὲ βιβλία ποῦ χρειάζεται μάθημα γιὰ νὰ τὰ καταλάβῃ, ἀφίνει μεγάλο μέρος τῆς νοητικῆς του ἐνέργειας νὰ ξοδεύεται γιὰ λέξεις, κι ὄχι γιὰ τὰ πράματα ποῦ εἶναι ὁ σκοπὸς νὰ μάθῃ. Φανταστήτε πόσο θὰ ζαλιζότανε τὸ Ἑγγλεζόπαιδο ἂν, ἄς ποῦμε, ἀντὶς horse, dog, head, τὰ διδασκτικὰ του βιβλία λέγανε steed, hound, occiput, κατὰ τὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς τοῦ Chaucer! Ἴδιοι τοὺς οἱ 'Αραβες μολογοῦνε πῶς πολλὰ τοὺς παιδιὰ φεύγουνε ἀπὸ τὸ Σκολεῖο και δὲν ξέρουνε νὰ γράψουνε ἕνα γράμμα ἢ μιὰ διατριβή, πρᾶμα ποῦ σπάνια τυχαίνει στὰ παιδιὰ τῆς Εὐρώπης. Εἶναι λοιπὸν ἀναντίρρητο πῶς δέκα χρόνια δὲ σώνουνε γιὰ νὰ μαθευτῇ ἢ νεκρὴ ἢ γλῶσσα.

Δεύτερο κακὸ εἶναι ποῦ μεγαλύτερο μπόδιο στὸ ξάπλωμα τῆς παιδείας μέσα σ' ἕνα λαὸ ἀπὸ τὴν ξέχωρη τὴ γραφτὴ γλῶσσα δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ. Μόνη ἢ δυσκολία ποῦ διαβάζοντας γυρεύεις νὰ νοιώσῃς τὸ τί διαβάζεις, σώνει γιὰ νὰ μὴν ἀνοίξουν οἱ περισσότεροὶ βιβλία, και μάλιστα στίς κατώτερες τάξεις, ποῦ τὰ παιδιὰ περιορίζονται σὲ ἀπλὴ στοιχειώδεια παιδεία. Νάχουνε πάλι ἀπλὰ λαϊκὰ βιβλία ποῦ νὰ τοὺς ξηγᾶνε πραχτικὰ ἀντικείμενα, ὅπως γίνεται στὴν Εὐρώπη, εἶναι κι αὐτὸ ἀδύνατο, ἀφοῦ μήτε σ' ἕνα γεωπονικὸ βιβλιαράκι δὲ θὰ τολμοῦσε ὁ συγγραφέας νὰ γράψῃ κοινή λέξη. Ἡ πρόκληση ἐναντίον τῆς κοινῆς γλώσσας εἶναι τόσο βαθιὰ ριζωμένη στοὺς γραμματισμένους, ποῦ ὡς κι ὁ ἀστρινόμος ἔταν παίρνει μαστρία τὴ μεταφράζει στὴ δασκαλικὴ τὴν ἀραβική!

Ἡ περίεργη κ' ἢ ἀπραγμὴ αὐτὴ ἀφροσύνη σὲ μιὰ νεκρὴ γλῶσσα βρίσκεται σὲ πολλὰς 'Ασιατικῆς χώρες, μὲ τὸ ἴδιο πάντα ἀποτέλεσμα τῆς νοητικῆς και τῆς ὀλικῆς καχεξίας. Στὴν Εὐρώπη μόνον δυὸ χώρες ὑποφέρουν ἀπὸ τέτοια κατάσταση, ἢ Τουρκία κ' ἢ Ἑλλάδα. Και πόσο μπορεῖ νὰ ἴσως αὐτὴ ἢ πραχτικὴ ἢ ὠφέλεια σὲ μιὰ σχολαστικὴ παράδοση, φαίνεται ἀπὸ τὰκόλουθα δυὸ παραδείγματα. Στὴν Τουρκίαν μοιράστηκε τώρα και λίγα χρόνια στοὺς ἀστρινομικοὺς κλητήρες δὴδηγὸς γραμμῆς στὴ δασκαλικὴ τὴ γλῶσσα, ποῦ γιὰ τοὺς κλητήρες εἶτανε Κινέζικη. Στὴν Ἑλλάδα πάλι διορίστηκε ἕξωχος γιαιτρός ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση νὰ καταστρώσῃ μερικῆς ἀπλῆς δὴδηγίης, πῶς νὰ πολεμήσουν οἱ χωρικοὶ τοὺς πυρετοὺς, και βγήκαν οἱ δὴδηγίης αὐτῆς σὲ γλῶσσα ποῦ μποροῦσε ἴσως νὰ τὴν καταλάβῃ ὁ Ἱπποκράτης, ὄχι ἔμωις κ' οἱ χωρικοὶ. Τὸ ἴδιο εἶναι και θὰ εἶναι και μὲ τοὺς 'Αραβες ἐνὸς ἐπιμένουνε στὴν παράδοσή τους.

Τὰ ἴδια λυπηρὰ ἀποτελέσματα ἔχουμε και στὴ φιλολογία. Τὴν κλασσικὴ τὴ γλῶσσα και τὰρχαῖκὸ τὸ λεχτικὸ, ποῦ δὲ χωροῦνε στοῦ χωρικοῦ τὸ νοῦ, ὁ 'Αραβας τᾶχει γιὰ μεγάλη φιλολογικὰ προσόντα. Καλὸ ὕψος ἐδῶ πάει νὰ πῆ νὰ μὴ σὲ καταλαβαίνῃ ἄλλος παρά ὁ γραμματισμένος. Ἡ γλῶσσα λοιπὸν εἶναι τὸ σπουδαῖο, κι ἔχει τὸ ὀλικὸ. Μ' ἄλλους λόγους, ἢ 'Αραβικὴ ἢ φιλολογία εἶναι γιὰ τοὺς λόγους, κι ἔχει ὄργανο γιὰ νὰ ξαπλώνεται ἢ μάθηση στοὺς πολλοὺς. Δὲν ὑπάρχει βιβλίο ἢ φύλλο ποῦ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομὴ χρονιάτικη: Γιά τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δο. 10. Γιά τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιά τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τριμηνίες συντρομῆς (3 δο τὴν τριμηνία).—Κανέναν δὲ γράφεται συντρομῆτης ἂν δὲν προπληρώσει τὴν συντρομὴ του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περισσώμενα φύλλα ποι-
λιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλῆ τιμῆ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνῃ σ' ὅλα τὰ κώσνια, καὶ στίς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

νὰ μὴν προσεγγῆ κόπο σὲ ὅλους ἐξόν ἀπὸ μερικὸς ποὺ τὸ καταλαβαίνουνε.

Τὸ μόνο μέσο ποὺ μπορεῖ νὰ καλλιετερέψῃ τὴ νοσητικὴ κατάστασιν τοῦ Ἀραβικοῦ τοῦ ἔθνους εἶναι νὰ γράφῃ καὶ νὰ δημιουργῆ στὴ γλῶσσα ποὺ μιλεῖ. Θὰ ἐναντιωθοῦνε βέβαια οἱ γραμματισμένοι, σεῖκηδες, δικηγόροι καὶ λογῆς γραφιάδες ποὺ ὠφελοῦνται ἢ θαρροῦν πῶς ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν τωρινὴ τὴ γραφύμενη γλῶσσα. Τὰ ἐπιχειρήματά τους εἶναι πολλὰ. Ἄλλοι βρίσκουσι τὴ λαλούμενη γλῶσσα φτωχὴ καὶ ἀκατάλληλη γιὰ λογοτεχνία. Ἄλλοι μὴτε γλῶσσα δὲ θέλουσι νὰ τὴν ποῦνε, παρὰ τὴν ἔχουσι σὰν εἶδος χυδαία διάλεκτο. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα βασίζονται σὲ ἀπέλυτη ἄγνοια τῶ νόμων τῆς φιλολογίας καὶ τῆς γλωσσολογικῆς ιστορίας.

Πολλοὶ εἶναι καὶ οἱ λόγοι ποὺ μᾶς φέρουσι γιὰ νὰ ὑποστηρίξουσι τὴ γραφύμενη. Φιλολογικοί, πολιτικοί, θεολογικοί. Καὶ καλλίτερο τρόπο δὲ βρίσκουσι γιὰ νὰ παραστήσουσι τὴν ἀπικτητὴ φύσιν αὐτῶν τῶ λόγων παρὰ ὑποθέτοντας ἕνα διάλογο μεταξὺ ἐνὸς Σεῖκη καὶ ἐνὸς Ἀγγλοῦ κριτικοῦ. Τέτοιους διαλόγους ἔτυχε νὰ κάμωσι πολλοὺς.

Ὁ Σεῖκης. Μὲ τὰ σωστά σου προτείνεις, Κύριε, νὰ γράψωσι τὴν κοινή μας τὴ γλῶσσα, τὴν **Ἀραβι νταρίν;** Ἀδύνατο. Αὐτὴ δὲν εἶναι Ἀραβικὴ, μὴτε γλῶσσα σωστὴ δὲν εἶναι. Εἶναι χαλασμένη γλῶσσα. Μήτε γραμματικὴ ἔχει, μήτε εἶναι γιὰ γραμματισμένους.

Ὁ Κριτικός. Θὰ τὰ πᾶρω αὐτὰ ποὺ λές εἶνα ἕνα. Λές πῶς ἡ γλῶσσα ποὺ μιλάτε δὲν εἶναι Ἀραβικὴ. Ἄς τὸ σαφηνίσωσι αὐτό. Ἄν ἔννοεῖς μὲ

Ἀραβικὴ τὸ κλασσικὸ τὸ ἰδίωμα, καὶ βέβαια ἡ νέα ἢ Αἰγυπτιακὴ δὲν εἶναι Ἀραβικὴ, καθὼς καὶ ἡ Ἰταλικὴ δὲν εἶναι Λατινικὴ. Εἶναι ἕμως Ἀραβικὴ ὅσο ἢ Γαλλικὴ ἢ ἢ Ἰταλικὴ εἶναι Λατινικὴς γλώσσες. Ὡς τόσο γιὰ νὰ μὴ γίνεται σύγχυσι, ἄς τὴν ὀνομάζωσι τώρα καὶ ἔμπροσ Αἰγυπτιακὴ.

Κατόπι λές πῶς εἶναι χαλασμένη γλῶσσα. Ἐγὼ προσιμῶ νὰ τὴν ὀνομάζω «ἀλλαγμένη». Τὸ ἴδιο, θὰ πῆς. Μὰ τὸ χάλασμα ἔχει κάποια κακὴ σημασία. Καθεὶς στὸν κόσμῳ ἔχει τὸ φυσικὸ νὰ παρακμάξῃ καὶ νὰ ξαναγεννηταί, καὶ ἡ γλῶσσα δὲν τὸν ξεφεύγει αὐτὸ τὸ νόμο. Πάρε μιὰ λέξη σ' ὅποια θές σημερινὴ γλῶσσα, καὶ σύγκρινέ τῃ με τὴν ἴδια λέξη πρὸ μερικῶν αἰῶνων. Θὰ τὴ βρῆς τόσο βάρβαρη ποῦ θὰ φερνε σ' ἕναν ἀρχαιολόγῳ ἀνατριγίλα. Λέγε τὴ γλῶσσα σου χαλασμένη ὅσο θές, μὰ μὴ νομίζῃς πῶς μ' αὐτὸ τὴν κατηγορεῖς πῶς ἔπαθε τίποτες ποῦ δὲν τῷ παθῶν οἱ ἄλλες οἱ γλώσσες.

Ἐπειτα λές πῶς ἡ Αἰγυπτιακὴ δὲν ἔχει γραμματικὴ. Δὲ συμφωνῶ. Κάθε γλῶσσα γιὰ νὰ μιληθῇ πρέπει νὰ ἔχει γραμματικὴ. Ἐννοεῖς τάχα πῶς τὸ ἴδιο κάνει νὰ πῆς «Il Sheikh akal il Samak» (Ὁ Σεῖκης ἔφαγε τὸ ψάρι) καὶ Il Samak akal il Sheikh (τὸ ψάρι ἔφαγε τὸ Σεῖκη); Ἀλήθεια πῶς ἡ γραμματικὴ τῆς γλώσσας ποῦ σπάνια γράφεται ἀλλάζει πρὸ συχνὰ ἀπὸ τὴ γραμματικὴ τῆς γλώσσας ποῦ ἔχει μεγάλη φιλολογία. Ὅμως γλῶσσα δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ καὶ νὰ παρασταίνῃ στοχασμοὺς χωρὶς σταθεροὺς κανόνες ποῦ νὰ τὴν κάνουνε εὐκολόνοιστη, δηλαδὴ χωρὶς γραμματικὴ.

Ὅχι, Σεῖκη μου, δὲν ἔκαμεις μὴτε μιὰ κατηγορίαν ἐναντίον κάθε ἄλλης λαλούμενης γλώσσας τοῦ κόσμου, καὶ ποῦ δὲ χαρακτηρίζεις, χυδαίες καὶ χαλασμένες τίς λέξεις ποῦ πολλὲς γεννεῖς Γάλλων καὶ Ἰταλῶν ἀγαπήσανε. Κάποιος μας καθηγητὴς ἔγραψε βιβλίον μὲ τίτλον «Ἡ Γλωσσικὴ Ἐπιστήμη». Διάβασέ το, καὶ θὰ δῆς πῶς μορφώνονται ὅλες οἱ γλώσσες, καὶ ἡ δική σου μὰζι.

Ὁ Σεῖκης. Ἴσως ἔχεις δίκιον σ' αὐτά. Συγκριτικὴ φιλολογία δὲ σπούδαξα στὸ Λύκειον Ἀζάρ. Μὰ πάλε σὲ κανέναν τόσο δὲ γράφουσι καθὼς μιλάνε. Στὴν Ἀγγλίαν λόγου χάριν σὰ μιλάγῃ ἄνθρωπος μεταχειρίζεται πολλὲς χυδαίες λέξεις ποῦ δὲ γράφονται.

Ὁ Κριτικός. Δὲν ἀρνούμαι πῶς στὴν τόπον μου ὑπάρχει κάποια διαφορὰ μεταξὺ τῆς γλώσσας ποῦ μιλιέται καὶ τῆς γλώσσας ποῦ γράφεται, μὰ ἡ διαφορὰ εἶναι σὲ ὕψος μᾶλλον παρὰ στὴν καθαυτὴ γλῶσσα. Ἡ λέξη horse εἶναι πάντα horse εἴτε μιλοῦ σὲ φίλον μου εἴτε γράφω ἄρθρον στὸν «Times». Ἐσεῖς ἕμως μόλις πιάνετε πένονα στὸ χέρι καὶ γίνεσαι steed.

Πρέπει βέβαια νὰ διακρίνωσι τὴ γλῶσσα τῆς κοινῆς ἐμιλίας ἀπὸ τὸ patois ἢ τὸ slang. Ὅταν ὁ Ἀγγλος δὲ θέλει νὰ μιμηθῇ ἑσπίτηδες τὴν ἐμιλίαν τοῦ ὄχλου, δὲ θὰ γράψῃ ποτὲς «He gave him a crack on the nut» (τοῦ δώσε μιὰ χαστουκίαν στὸ κάρναλο), παρὰ θὰ πῆ «He hit him on the head» (τονε χτύπησε στὸ κεφάλι), δηλαδὴ στὸ λεχτικὸ τῶν

καλοαναθρεμμένων. Τέτοιες πρότυχες φράσεις έχει βέβαια κ' ἡ Ἀραβική· μὰ δὲ θὰ μοῦ πῆς πῶς ἡ κοινή ἢ Ἀραβική εἶναι ὅλη ἔτσι πρότυχη;

Ὁ Σείτης. Ἐγὼ πάλε λέω· γιατί νὰ μὴ γυρίσουμε στὴν κλασσικὴ τὴν Ἀραβική; Εἶναι πιὸ ὠραία καὶ πιὸ καθάρια ἀπ' ἐκεῖνη ποῦ μιλάμε τώρα. Ἡ σημερινὴ εἶναι γεμάτη Τούρκικα, Ἰταλικά, καὶ ξέρω γὼ τί ἄλλα. Στὰ ὑπουργεῖα οἱ γραμματικοὶ καταντῶνε νὰ μεταφράζουνε γαλλικὰ ἰδιώματα στὴν Ἀραβική. Πρέπει νὰ μάθουμε τὸ λαὸ μας νὰ μεταχειρίζεται μονάχα καθάρεις Ἀραβικὲς λέξεις.

Ὁ Κριτικός. Δὲν μπορῶ νὰ κρίνω ἀν ἡ κλασσικὴ ἢ Ἀραβική εἶναι πιὸ ὠραία ἀπὸ τὴ σημερινή. Τὸ κάτω κάτω αὐτὸ εἶναι ζήτημα γούστου. Μὰ ἀν καθάρια γλώσσα σημαίνει αὐτὸ ποῦ γυρεύεις, ἤξερέ το πῶς κοπανίζεις ἀγέρα. Τὸ θαρρεῖς τάχα πῶς ἡ ἀρχαία ἢ Ἀραβική εἶτανε καθάρη; Τὸ φαντάζεσαι πῶς οἱ Ἀραβες ποῦ ἐμπορευόντανε μ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ποῦ πολεμούσανε μ' Ἀδουσινοῦς, μ' Ἕλληνας καὶ μὲ Πέρσους, δὲν εἶχανε ξένες λέξεις στὴ γλώσσα τους; Τὸ νάχη μιὰ γλώσσα πολλὲς ξένες λέξεις μαρτυρεῖ πῶς τὸ ἔθνος ποῦ τὴ μιλάει εἶχε πολὺτροπὴ ἱστορία, καὶ πῶς ἀντάλλαξε ἰδέες καὶ πραγματεῖες μ' ἄλλες χώρες. Καθάρια γλώσσα ἀπεναντίας σημαίνει ἔθνος χωρὶς ἱστορία, ἔθνος ποῦ εἶχε ἦσυχια καὶ παράμερα, — ἓνα εἶδος Ἑσκιμῶν ἢ Πυγμαῖοι τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Γιατί νὰ γυρεύετε νὰ ξεριζώσετε ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴ λέξεις ποῦ εἶναι μνημεῖα μεγάλων ἀλλαγῶν, μὰ καὶ μεγάλης δόξας;

Δὲ σοῦ ἀρέσουνε τὰ ξένα τὰ ἰδιώματα. Στὴ γλώσσα, καθὼς καὶ στοὺς νόμους, ἡ συνήθεια καθιερῶνε πολλὰ. Μιὰ ξένη λέξη ποῦ συνηθίζεται δὲν εἶναι πιὰ ξένη, ἔγινε μέρος τῆς γλώσσας. Ὅριστε ἓνα Ἰταλικὸ παράδειγμα. Οἱ Γερμανοὶ ἔχουνε τὴ λέξη *gegend*, ποῦ σημαίνει ἐξοχή, χώρα, καὶ ποῦ παράγεται ἀπὸ τὸ *gegen*, ποῦ σημαίνει ἀντίκρου. Ἀηλαδὴ ἔ τόπος ποῦ βλέπεις ἀντίκρου σου. Ὅσα λοιπὸν κατεβήκανε οἱ Γερμανοὶ στὴν Ἰταλία καὶ ἀποκαταστάθηκαν ἐκεῖ, μὲ τὸ νὰ εἶτανε τριγυρισμένοι ἀπὸ λατινὸ-γλωσσὴ φυλὴ προσπαθοῦσανε νὰ μιλάνε Ἰταλικά καὶ αὐτοί. Σὰν ξένοι ὅμως ποῦ εἶτανε μεταφράζανε τὰ Γερμανικά τους ἰδιώματα στὸ Ἰταλικό. Θέλοντας λοιπὸν νὰ ποῦνε ἐξοχή λέγανε *contrata* (ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸ *contra*, ἀντίκρου), ἀπὸ ἀναλογία μὲ τὴ γερμανικὴ τὴ λέξη *gegend*. Ἀπ' αὐτοῦ ἔμεινε ὡς τὰ σήμερα ἡ λέξη *contrata* (ἢ ἀγγλικὴ μας ἡ λέξη *country* ποῦ εἶναι ἰσότημὴ μὲ τίς πιὸ καθάρεις λατινογέννητες λέξεις.

Ὁ Σείτης. Αὐτὰ ὅλα καλὰ, κ' ἴσως δὲ θὰ πολυπεύραζε νὰ τὴ γράφουμε τὴν κοινή μας. Ὅμως δὲ γίνεται πᾶλε, ἐπειδὴ ἡ γλώσσα ποῦ γράφουμε τώρα εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ Κορανίου, καὶ ἔταν τὰ παιδιὰ μας δὲν τὴ μαθαίνουνε, δὲ θὰ μελετοῦνε πιὰ τὸ Κοράνι.

Ὁ Κριτικός. Δὲν τὸ ἔννοεῖς βέβαια πῶς ἡ Ἀραβικὴ ποῦ γράφετε σήμερα στὰ βιβλία σας καὶ στὲς φημερίδες σας εἶναι ἡ Ἀραβικὴ τοῦ Κορανίου; Ἴσως ἡ γραμματικὴ νὰ εἶναι ἀπάνω κάτω ἡ ἴδια, μὰ τί νὰ ποῦμε γιὰ τὸ ὕφος καὶ γιὰ τὸ λεχτικό;

Ἡ γραφομένη ἢ Ἀραβικὴ ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἀρχαία τὴν κλασσικὴ ὅσο ἡ ἑλεεινὴ ἢ καθαρεύουσα τοῦ σημερνοῦ τοῦ Ἀθηναίου ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ τοῦ Ξενοφῶντα.

Μὰ ἂς ποῦμε πῶς γράφετε στὴν κοινή σας. Τί θὰ πᾶθῃ μ' αὐτὸ τὸ Κοράνι; Τί θὰ μισοδίζῃ τὰ παιδιὰ σας νὰ τὸ μαθαίνουν ἀπόξω στὰ δημόσια σχολεῖα καθὼς τώρα; Στὰ ἀνώτερα σχολεῖά σας θὰ μπορούνε πάντα νὰ τὸ σπουδάζουνε, καθὼς ἐμεῖς σπουδάζουμε τοὺς κλασσικοὺς στὴν Ἀγγλία. Καὶ καθὼς ἐμεῖς τόχουμε μεγάλο καμάρι νὰ ξέρουμε νὰ γράφουμε στίχους καὶ πεζὰ στὴ Λατινικὴ καὶ στὴν Ἑλληνικὴ, ἔτσι κ' ἐσεῖς γιὰ σοβαρώτερους λόγους θὰ θεωρεῖτε τὴ μάθησιν τῆς κλασσικῆς Ἀραβικῆς συστατικὸ καλοαναθρεμμένου Ἀραβῆ.

Ὁ Σείτης. Εἶναι ὅμως καὶ ἄλλος ἓνας λόγος ποῦ πρέπει νὰ τὴν κρατήσουμε τὴ σημερινὴ μας τὴ γραφομένη. Ἄλλο εἶδος Ἀραβικὴ μιλάνε στὴ Συρία καὶ στὸ Μαρόκο, καὶ ἄλλο εἶδος στὴν Αἴγυπτο. Ἐδῶ στὴν Αἴγυπτο τὸ ψωμὶ τὸ λέμε *esh*. Στὴ Συρία τὸ λένε *Khubz*. Ἡ γραφομένη ὡς τόσο σ' ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη εἶναι ἡ ἴδια. Τὸ βιβλίον ἢ τὴ φημερίδα τῆς Αἴγυπτος τὴν καταλαβαίνουνε καὶ στὸ Φεῶ καὶ στὴ Βηρυττό. Ἄν ἀρχίσουμε ὅμως καὶ γράφουμε τὴν κοινή τῆς Αἴγυπτος, μήτε οἱ Τουναξῖνοι μήτε οἱ Συριανοὶ δὲ θὰ μᾶς καταλαβαίνουν εὐκόλα, καὶ σιγὰ σιγὰ, ὅσο μεγαλώνει ἡ διαφορὰ δὲ θὰ μᾶς καταλαβαίνουνε καὶ καθόλου. Ἡ Ἀραβικὴ ἢ γλώσσα ὅπως γράφεται σήμερα συνενώνει τοὺς λαοὺς τοῦ Ἰσλάμ. Κατάρρησέ τὴν, καὶ ἀφανίζεις αὐτὴ τὴ ἔνωσιν.

Ὁ Κριτικός. Δὲν μπορῶ νὰ τὸ πιστέψω πῶς ἡ ἔνωσιν τοῦ Ἰσλάμ κρημεῖται ἀπὸ μιὰ Ἀραβικὴ γραφομένη γλώσσα στὲς χώρες ποῦ μιλοῦνε ἢ σπουδάζουνε Ἀραβικά. Μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ ἔποιος καταπιπνόντανε νὰ γράψῃ στὴν Εὐρώπῃ ἔγραφε Λατινικά. Κι ὅμως τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν ἔνωσε ὅλα τὰ Χριστιανικὰ ἔθνη, παρὰ ἴσως στὴν ἐπιφανεία.

Νὰ σοῦ πῶ, Σείτη μου. Δὲ θέλω νὰ σὲ διδάξω τὰ δικὰ σου. Μὰ μοῦ φαίνεται πῶς τὴν ἔνωσιν τοῦ Ἰσλάμ δὲν τὴ συγκρατᾷ ἢ Ἀραβικὴ ἢ γλώσσα παρὰ ἢ μεγαλυπρεπὴ ἀπλότη τῆς πίστεως κ' ἢ ἐριμότητ τῶν τελετῶν. Τὸ νάνεδαίνῃ ἔ Μουεζζίνης στὸ μινκρέ καὶ νὰ κηρύχῃ τὴν Ἐνα (θεὸ στοὺς λόφους τοῦ Βόσπορου), στοὺς ὄχτους τοῦ Νεῖλου ἢ στοὺς ροδόκηπους τοῦ Ἰσπαχάν, τὸ νὰ ξεκινᾷ ἔ Μωαμετανὸς ἢ Προσκυνητὴς ἀπὸ Μαρόκο καὶ ἀπὸ Μογγολία, καὶ διαβαίνοντας ἀπέραντες χώρες νὰ χαιρετᾷ τοὺς πιστοὺς μὲ τὸ ἴδιο πάντα ἱερὸ χαιρετισμὸν «Is Selam aleikum», — αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς καθημερινῆς τοῦ ζώῃς εἶναι ὅσο ἀνώτερος δεσμὸς παρὰ μιὰ τεχνητὴ γλώσσα ποῦ λόγοι μπορούνε νὰ τὴ διαδάσουνε, κ' οἱ περισσότεροι μήτε τὴν καταλαβαίνουνε.

Δὲ βροσκῶ λόγο ποῦ νὰ μὲ πείθει πῶς οἱ μιλούμενοι οἱ γλώσσες τῆς Αἴγυπτος, τῆς Συρίας καὶ τοῦ Μαρόκου δὲν μπορούνε νάνεβρουνε στὴ σειρά μιὰς γραφομένης μὲ ἀποτελέσματα ποῦ εἶδαμε στὲς λατινογέννητες γλώσσες τῆς Εὐρώπης. Κρίνον-

τας από αναλογία, μιὰ τέτοια ἀλλαγὴ ἢ ἀξάπλωνε τὴν παιδεία καὶ τὴ μάθησιν σ' ὅλες ἐκεῖνες τὶς χώρες, καὶ ἢ γεννοῦσε φιλολογία δυνατὴ καὶ πρωτότυπη, χωρὶς τὸ παραμικρὸ νὰ λιγιστέψῃ τὸ σέβας πρὸς τὸ Κοράνι καὶ πρὸς τοὺς κλασσικοὺς ποὺ ἔχει τώρα ὁ Ἄραβας.

Κανένας δὲν μπορεῖ νὰ πῇ πῶς τὸ ξάπλωμα τῆς παιδείας ἔπαθε στὴν Εὐρώπῃ ἀφοῦ τὴ Λατινικὴ ἔπαψε νὰ εἶναι τῶ γραμματισμένων ἢ γλώσσα.

Μετὰ τὸ νὰ γράψῃ σήμερα ὁ Ἄγγλος ἢ ὁ Γάλλος τὴ γλώσσα ποὺ τὴν καταλαβαίνουνε μιλλιοῦνια συμπατριώτες του, καὶ ὄχι μονάχα μερικοὶ σοφοὶ σφόδρα σ' ὅλην τὴν Εὐρώπῃ, φέρνει στὸ ἔθνος του ὠφέλεια μεγαλύτερη ἀπὸ τὸν κόπο ποὺ γίνεται γιὰ νὰ μεταφραστῇ ἕνα ἐπιστημονικὸ τοῦ ἔργο λόγου χάριν σὲ ξένες γλώσσες.

Μιὰ νεκρὴ γλώσσα, ὅσο κι ἂν εἶναι χρήσιμη γιὰ ν' ἀνταποκρίνεσαι, δὲ ἢ παράξῃ ποτὲς μεγάλη φιλολογία. Μῆτε ὁ ἱστορικὸς ἢ ὁ δηγηματογράφος ποὺ θέλει νὰ ἐλκύσῃ τὸν ἀναγνώστη του, μῆτε ὁ ποιητὴς ἢ ὁ ῥήτορας ποὺ ζητᾷ νὰ τονε συγκινήσῃ, δὲ ἢ πετύχῃ τὸ σκοπὸ του ἢ δὲ γράψῃ στὴ γλώσσα ποὺ ὅλοι ἔμαθαν ἀπὸ τὰ παιδικὰ τους χρόνια, τὴ γλώσσα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἢ δὲ μεταχειριστῇ τὶς κοινὰς λέξεις ποὺ ὁ καθένας συνήθεισε γιὰ νὰ παρασταίνῃ τὴ χαρὰ του, τὴ λύπη του, καὶ κάθε συγκίνηση.

Πόσο μεγάλη ἢ εἴτανε ἡ ζημία τοῦ κόσμου ἂν οἱ λατινογέννητες οἱ γλώσσες δὲν κρινόντανε ἄξιες νὰ παραστήσουνε λογοτεχνικὰ ὄμορφα! Ἐχάχαμε βέβαια πάντα γραμματισμένους μὲ φήμη ἀνάλογη μὲ τὴν καθάρια λατινικὴ τους ἢ μὲ τὴν κικερωνικὴ εὐγλωττία τους. Ἐχάχαμε ἴσως Σκαλιέρους καὶ Σαλμάσιους. Ὅμως μῆτε ὁ Ντάντες ἢ μάγευε τὸν Ἰταλικὸ τὸ λαὸ, μῆτε ἡ Ἰσπανία ἢ ἔχε τὸν Ντὸν Κιχῶτα, ποτε νὰ γελάῃ καὶ ποτε νὰ κλαίῃ μὲ τὶς τήχες του, μῆτε ἡ Γαλλία δὲ ἢ συνεπαρμότανε μὲ τὰ ἔργα τοῦ Μολιέρου.

Καθὼς βλέπω, οἱ Ἄραβες οἱ συγγραφεῖο δὲν τὴν πολυλαχταροῦνε τὴ φήμη ἐνὸς Ντάντε ἢ ἐνὸς Κερβάντη. Προτιμοῦνε νὰ γνωρίζουνε πῶς τὰ ἔργα τους τὰ διαβάζουνε δυὸ τρεῖς σοφοὶ στὸ Κάιρο, στὴ Βηρυττό, στὴ Ἀλγέρι καὶ στὸ Βαγδάτι. Ἐθνικοὶ συγγραφεῖο νὰ γίνουνε δὲν ἔχουνε φιλοδοξία. Τὴν ἐντολὴ αὐτὴ τοῦ νὰ διδάσκουνε ἢ νὰ διασκηδάζουνε τὸ λαὸ τὴν ἀφίνουνε σὲ κάτι ἀγνωστὸς ἐπικούς, ποὺ τραγουδιῶνται τὰ ἔργα τους σὲ καφενεῖα ἢ σὲ «μεϊντάνια».

Πόσο ἢ βλαστέξῃ ἀκόμα αὐτὴ ἡ περιφρόνησις τῆς μιλούμενης γλώσσας δὲν ξέρουμε. Ἐνα πράγμα μποροῦμε νὰ βεβαιώσουμε ὅμως, πῶς ἡ μέρα ποὺ ὁ νοῦς τοῦ ἔθνους ἢ ἐπαναστατήσῃ ἐναντίον αὐτῆς τῆς κατάστασης, ἢ εἶναι μέρα μεγάλου ξαναγεννημοῦ γιὰ τὸν Αἰγυπτιακὸ τὸ λαὸ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. κ. Ἄλεξ. Παπαμ. καὶ R. Park. Liverpool, E. Clém. Nice, M. Ζαβ. καὶ Φ. Στεφ. Κέρκυρα, Βασίλ. Samsoun. Αἰθάλας τῆ συντροφῆς κ' εὐχαριστοῦμε.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΜΕ τὸ φύλλο τοῦτο ὁ «Νουμάς» μπαίνει στὰ ἑντεκα χρόνια του. Ὅ,τι εἴτανε νὰ εἰπωθεῖ γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὸ δρόμο τοῦ «Νουμά», εἰπώθηκε πέρσι στὸ πρωτοχρονιάτικο φύλλο, ὅπου διαλεχτοὶ συνεργάτες του, οἱ πρῶτοι πρῶτοι τοῦ ἀγώνα μας, οἱ πῶ παλιοὶ κ' οἱ πῶ νέοι μαζί, ἀνταμωθήκανε σὲ κείνο τὸ φύλλο νὰ εὐκηθοῦνε καὶ νὰ κρίνουνε μιὰ ἔργασία ποὺ μὲ τόση ἀντίδραση μέσα σὲ δέκα χρόνια συντελέστηκε. Τοῦ «Νουμά» τὸ ἔργο δὲν ἀπόμεινε ἄκαρπο. Ὅσο κι ἂ δὲ μᾶς σφύρνει, ἀπὸ ψωροφιλοτιμία, νὰν τὸ μολογήσουμε, δὲν μποροῦμε ὅμως καὶ νὰν τὸ ἀρνηθοῦμε πῶς παιδαγωγῆσε μὴν ἀλάκιστη γενιά, τὴν καινούρια γενιά, τοὺς σημερινούς τοὺς δημοτικιστάδες. Κάποιος φίλος μᾶς ἔλεγε:

— Ἐμπασα τὸ «Νουμά» σπῆτι μου ἀπὸ φίλια σὲ σένα. Ἐγὼ δὲν τονὲ διάβαζα. Τονὲ διάβαζε τὸ παιδί μου, δεκαπέντε χρονῶνε τότε. Σήμερα τὸ παιδί μου εἶναι εἰκοσιπέντε χρονῶνε καὶ φανατικὸς δημοτικιστῆς. Μοῦ τὸ πῆρες στὸ λαϊμὸ σου, ἀλιτήριε!

Νά, αὐτὸ ἔναι τὸ ἔργο τοῦ «Νουμά». Σήμερα ποὺ μεγαλώνει ἡ πατρίδα μας, μεγαλώνει καὶ ἡ ἀποστολὴ του. Ὅσοι λευτερώνουνται ἀπὸ τὴ σκλαβιά τοῦ Τούρκου, ἀνάγκη νὰ λευτερωθοῦνε καὶ ἀπὸ τὴ σκλαβιά τοῦ δασκάλου, γιὰ νὰ χαροῦνε ἔτσι ἀληθινῶς, ἀκέρια λευτεριά. Σ' αὐτόνε τὸν καινούριον δρόμο μπαίνει μὲ θάρρος ὁ «Νουμάς» καὶ μὲ τὴν ἀκλόνητη πεποίθησι πῶς ὠφελεῖ ὄχι μόνο τὴν Ἰδέα, μὰ καὶ τὴν Πατρίδα του γενικὰ. Ὅσοι πιστοὶ, ἄς τὸν ἀκολουθήσουν.

Ο ΠΟΑΕΜΟΣ δὲ φάνηκε καθόλου σπλαχνικὸς καὶ σὲ μᾶς, τοὺς δημοτικιστάδες. Ἐξῆν ἀπὸ τὸν ὑπέροχο Μαβίλη καὶ ἀπὸ τὸν εὐγενικὸ Φιφίκο Μάτσα, μᾶς πῆρε τόσους καὶ τόσους δικούς μας.

Μᾶς πῆρε τὸν Κώστα τὸν Γούναρη, τὸ γλυκὸ τραγουδιστῆ, ποὺ στὰ 1903 δημοσίεψε στὸ «Νουμά» τὴν «Ὀνειροπλανεμένη» καὶ τᾶλλα τρυφερὰ τραγουδάκια καὶ στὰ 1904 δημοσίεψε τᾶξέχαστα «Χανουρίσματα» του, καὶ τὰ «Ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ πατρίδα» οὐτίσα του, φοιτητῆς ἀκόμα τότε τῆς φιλολογίας. Μᾶς πῆρε τὸ Χρῆστο Μακρῆ, ποὺ δημοσίεψε πέρσι, μόλις εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὴ Γερμανία, στὴ 232 σελίδα τοῦ «Νουμά», μὲ τὸ ψευτόνομα «Περαστικὸς», ἕνα βαλλυστόχαστο ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο «Οἱ κληρικοὶ στὸ θέατρο. Μᾶς πῆρε ἀκόμα καὶ τὸν ἀδερφὸ τοῦ ποιητῆ Σκίπη, τὸ Γεώργη Σκίπη,

τὸ λεβέντη ὑπολοχαγὸ καὶ δημοτικιστὴ, ποῦπесе ἡρωϊκὰ πολεμώντας δέξω ἀπὸ τὰ Γιάννια.

—><—

ΓΙΑ τοὺς δυὸ πρώτους, τὸ Γούναρη καὶ τὸ Μπαρή, καρτεροῦμε τοὺς φίλους τοὺς νὰ μιλήσουνε στὸ «Νουμά», νὰ στείλουν τίς φωτογραφίες τους, νὰ μᾶς ποῦνε τὴ ζωὴ τους, τὰ ὄνειρά τους, ἀκόμα καὶ τὸ ἡρωϊκὸ τέλος τους. Γιὰ τὸ Γεώργη τὸ Σκίπη, τυχερώτεροι, ἔχουμε στὰ χέρια μᾶς ἓνα γράμμα σύντομο μὲ ἐκφραστικὸ πὸν ἔστειλε ὁ Μ. Ροδάς, δημοτικιστὴς καὶ αὐτὸς, ἀπὸ τὸ Στρατ. Νοσοκομεῖο τῆς Κέρκυρας στὸν ποιητὴ Σκίπη.

Νά, τὸ γράμμα :

«Κέρκυρα, 18 τοῦ Δεκέβρη 1912

» Ἀγαπητὲ ποιητή,

» Συμπολεμιστὴς τοῦ ἀδερφοῦ σου καὶ μάρτυρας τῆς μεγάλης του ὁρμῆς εἶμουναι καὶ γώ. Λαβώθηκα στὴν ἴδια θέση, στὸ πέτρινο μνημοῦρι, στὴ Μανωλιάσα.

» Μόνο λόγια χαρῆς ταιριάζουνε σὲ σένα, καὶ σὲ κείνον τραγοῦδι πολεμώχαρο.

» Ὁ γλυκὸς καὶ πατρικὸς ὑπολοχαγὸς μᾶς ἔπεσε γιὰ νὰ φυτρώσει πῶ γερὸ τὸ δέντρο τῆς Λευτεριάς.

» Δέξου τὰ συχαρητήρια τοῦ λαβωμένου στρατιώτη τοῦ ἡρωϊκοῦ ἀδερφοῦ σου».

—><—

ΓΡΑΨΑΜΕ σὲ περασμένο φύλλο, σὲ τούτη δὴ τὴ στήλη, πὼς «ἱστορία καλοσυνειδητῆ, μὲ καὶ φιλολογοῦναι κινούρια θὰ βγεῖ, μοναχὰ ἂν ὄσοι ἀκολοθήσανε τὸν τωρινὸ πόλεμο ἀποφασίσουνε νὰ γράψουν ἀπλὰ καὶ εἰλικρινὰ ὅ,τι εἶδανε καὶ πὼς τὸ κρίνανε, τί ἐντύπωση τοὺς ἔκαμε, αὐτὸ πὸν εἶδανε».

Ἐδύχως κάτι τέτοιες ἐντύπώσεις ἀρχινῆσανε νὰ δημοσιεύονται δὴ καὶ ἐκεῖ. Ἀ. γ. αὐτὰ πὸν δημοσιεύει ὁ «Ἐφεδρὸς» στὴ «Νέα Ἡμέρα» εἶναι ἀπὸ ἀπὸ τὰ πῶ πολύτιμα πολεμικὰ σημεῖώματα πὸν μὲ μέρη θὰν τὰ συβουλευτεῖ καὶ ὁ ἱστορικὸς καὶ ὁ φιλόλογος. Ἐμεῖς θὰ τᾶς δώσουμε σήμερα ἓνα κομάτι ἀπὸ γράμμα φίλου μᾶς, πὸν μᾶς ἔστειλε τὸν περασμένο μήνα ἀπὸ τὴν Κορυτσά.

«..... Πρὸ τέσσερις μέρες βρισκόμαστε στὴν Κορυτσά, ὄμορφη πόλη, μὲ ἴσιους δρόμους, πρᾶμι περιέργου γιὰ Τουρκόπολη, μὲ 25 χιλιάδες κατοίκους, φιλόξενους πολὺ, πὸν ὅταν ἐρχόμαστε μᾶς χαιρετοῦσαν κἀνοντας τὸ σταυρὸ τους καὶ κλαίγοντας ἀπὸ χιρὰ. Νὰ σοῦ πῶ, αὐτὸ μ' ἔκαμε νὰ ξεχάσω τὰ ὅσα τραβήξα τὸ πρῶτὸ τῆς ἴδιας μέρας, πὸν περάσαμε τὰ Βόδια ὄρη, 2800 μέτρα πῆλος, καὶ 3 1)3 ὄρες ἀνήφορο καὶ χιόνι ἴσαμε τὰ γόνυτα.

» Τώρα περῶν καλὰ ἐδῶ, κατοικῶ σὲ μιὰ γκαρσονιέρα Τουρκική, κοιμοῦμαι σὲ μεταξωτὰ στρώμα-

τα καὶ προσκέφιλα καὶ σὲ ἀρωματισμένο δωμάτιο. Ἐργάζομαι σὸ γραφεῖο τοῦ Ἐξαβῆτ πασᾶ, στὴν πολτροῦνα του, σὸ τραπέζι του καὶ σοῦ γράφω πᾶνου σὲ δικὸ του χαρτί, γιὰτὶ ἀπὸ προχτὲς τὰ γραφεῖα τοῦ Ἐξαβῆτ μεταβληθῆσανε σὲ γραφεῖα τοῦ 12 Συντάγματος. Φαντάσου τί εἰρωνεῖαι! Τρεῖς μέρες πρὶν ἓνας πασᾶς δῶ μέσα, καὶ μετὰ τρεῖς μέρες ἓνας δεκανεῖας! Κοιμότανε μέσα σὸ γραφεῖο του, γιὰτὶ φοβότανε μήπως τὸν σκοτώσουν καὶ τὸ ἀμάξι του περίμενε ἀπὸ κάτω. Τὸ ἀπόγιομα τῆς Παρασκευῆς, μόλις ἔμαθε τὸ ἀποτέλεσμα, ἔβγαγε παίρνοντας μαζί του καὶ τρία φορητῶματα λίρες! Μπιστοσύνη εἶχε μοναχὰ σὸ ἵππικὸ του, γιὰτὶ τὸ ἀκριβοπλήρωνε.....»

—><—

ΝΑ, καὶ ἄλλο ἓνα γράμμα, πὸν φρέσκο αὐτὸ, 30 τοῦ Δεκέβρη εἶναι γραμμένο, καὶ σταλμένο ἀπὸ τίς Μοῦλες. Μᾶς τὸ στέλνει ὁ φίλος μᾶς Μιχ. Γκιώνης.

«...Θὰ σοῦ φανεῖ παρᾶξενο πὸν λαβαίνεις γράμμα μου ἀπὸ τοῦτα τὰ κατᾶβραχα τῆς Ἡπειρος. Νὰ σοῦ πῶ. Εἶναι ξημερώματα, βρισκοῦμαι κάτω ἀπὸ τὸ ἀντίσκηνο, μὲ ξυλιασμένα πόδια, χωμένα σ' ἓνα τσουβάλι πὸν εἶχε κορυμᾶνα, κοκκουλωμένος μὲ μιὰ τουρκιαβανίτικα κάτα, χουχουλιάζω νὰ ζεσταθῶ. Ὅσῳ γίρω ὅλη νύχτα χιλάει ὁ κόσμος ἀπὸ μουρμουρητᾶ κανέναν δὲν κοιμάται ἀπὸ τὸ κρῖο. Ὅλοι γύρω σὲ φωτιές νομίζεις πὼς βρῖσκεσαι σὲ παζάρι. Γιὰ νὰ ξεχάσω τὸ κρῖο σὺλλογιέμαι ποιλᾶ. Σκέφτομαι τὰ μέρη πὸν λευτερώσαμε ἀπ' τὴν Τουρκική σλαβιά μὴν τὰ ξανασλαβώσουμε μὲ τὸ σκολαστικισμό μᾶς. Τί καλὰ πὸν θὰ εἶτανε νὰ εἶναι τούσαν ὅλοι γεροὶ δημοτικιστᾶδες! Νά, τί σκέφτομαι. Εἶμαι μονάχος, ὄλ' οἱ παλαιοὶ τοῦ λόγου μου ἄλλοι σκοτώθηκαν, ἄλλοι λαβώθηκαν, ἀρρώστησαν, μείνανε ἢ στὴ Μακεδονίᾳ ἢ ἐδῶ. Μᾶς φέρανε καινούριους. Κουβεντιάζω μονάχος, προπάντων γι' αὐτὰ. Ἔτσι λοιπὸν μοῦφθε, ἀναψα τὸ κερὶ, καὶ σοῦ γράφω μπρούμητα μὲ μολύβι.

» Τί ὄμορφα πὸν πέθανε ὁ Μαβίλης μᾶς! Τὸν ἐθυμώσατε τὴ βραδιὰ ἐκεῖνη στὴ Βουλὴ πὸν ἀνέβηκε σιγὰ βριαὶ σὸ Βῆμα καὶ κουνήθηκε μεγαλόπρεπα καὶ εἶπε πὼς : «Εἶμαι δημοτικιστὴς!» Θυμώσατε τί ταραχὴ, τί κινὸ πὸν γίνηκε. Τότε ἀγωνιζότανε γιὰ τὴ λευτεριά τῆς Ἑλλάδας καὶ δὲ φοβότανε κανέναν τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ τώρα σὸ Ἀρῖσκο. Τὸν φαντάζεσαι πὼς ἔπεσε; Οἱ Κερκυραῖοι δημοτικιστᾶδες, γράφτε τους, νὰ πάνε πρῶτοι νὰ στήσουνε πλάκα σὸ σπῆτι τοῦ ἀπόξω, ὅπως ἔχουνε τοῦ Καποδίστρια, τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Μάντζαρου — τὰ εἶδαι ὅταν πηγαίναμε στοὺς Ἁγίους Σαράντα.

» Ἀρχισε νὰ χιονίζει, λέει, ὄξω. Δὲ βαριέσαι. Ὅ,τι

θέλει ἄς κάνει, δὲ μᾶς νοιάζει. Ἐνα θέλουμε. Τὸ Μπιζάνι. Αὐτὸ τὸ διολεμένο εἶναι σὺν τὴν Καθαρεύουσα. Δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ στὰ πόδια του, κι ὄλο μὲ κάτι καπιούσια, μὲ κάτι καλπουζανιὲς μᾶς βάζει σὲ σκοτωμούς. Ποῦ θὰ πάει. Θὰν τοῦ σπάσου-με τὴν ὀμπρέλα στὸ κεφάλι...

»Α, τὸ χέρι μου μοῦδίασε. Ξημέρωσε γιὰ κιλὰ. Πάω στὴ φωτιά ...»

ΣΚΟΛΙΑΣΤΗΚΕ πλατιά, κι ἀκόμα σκολιάζε-ται, τὸ ἄρθρο τοῦ Βρούτου «Τιμὴ καὶ ἀνάθεμα» ποῦ δημοσιέψαμε στὸ περασμένο φύλλο. Ὅποιος κι ἂ μᾶς ἀντάμωνε αὐτὲς τὲς μέρες, γιὰ τὸ ἄρθρο τοῦ Βρούτου θὰ μᾶς μιλοῦσε. Ἄλλοι ὑπὲρ, ἄλλοι κατὰ. Ὅλοι ἔμωσ συμφωνοῦσαν πὼς τὸ ἄρθρο εἶτανε γρα-μένο μὲ εἰλικρίνεια, μὲ κρίση κι ἀπὸ ἄθροπο ποῦ εἶχε μελετήσει βαθιὰ κι ἀπὸ κοντὰ τὰ ζητήματα. Ὁ Ἄριστος Καμπάνης τῆς «Ἀκρόπολης» μᾶς ἔ-λεγε πὼς τέτιο ἄρθρο χρόνια ἔχει νὰ δημοσιευτεῖ σ' Ἑλληνικὴ ἔφημερίδα, κι ὁ Ρήγας Γκόλφης ἀπερί-φραστα διαλαλοῦσε, ἔπυ κι ἂ στεκότανε, πὼς ἂν αὐτὸ τὸ ἄρθρο δημοσιευότανε σὲ μιὰ Εὐρωπαϊκὴ revue, ἔλος ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος θὰ μιλοῦσε γι' αὐ-τὸ καὶ θὰν τὸ σκολιάζε.

Τιμὴ τοῦ «Νουμά» κι αὐτῆ, νὰ φιλοξενήσῃ σὲς στήλες τοῦ ἑνα τέτιο ἄρθρο.

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ τῆς ἀπὸ τοὺς φανατικώτερους γλωσσαμύνητες, ὁ ἀντρας τῆς τὸ ἴδιο, κι ἔμωσ αὐ-τὴ ἀληθινὴ Ρωμισπούλα στὴ γλώσσα καὶ στὴν ψυ-χή. Ἡ κ. Ἀσπασία Ι. Ράλλη, κόρη τοῦ Κυριακού-λη Μαυρομυγᾶλη καὶ γυναίκα τοῦ Ι. Ράλλη, ποῦ τόση φασαρία ἔκαμε τὸ περασμένο καλοκαίρι σὺν παραστεινόντανε ἢ «Ἰφιγένεια» τοῦ Μωρεᾶς στὸ θέα-τρο. Ἡ κ. Ἀσπασία Ράλλη πῆγε στὸν πόλεμο, ἀ-κολουθώντας τοὺς Γαριβαλδινούς τοῦ θεοῦ τῆς τοῦ Ρώμα, καὶ δηγίεται τώρα στὴν «Ἀκρόπολη» μὲ ζωντανὴ γλώσσα, φυσικὰ κι ἀπέριττα, τὲς πολεμικὲς τῆς ἐντύπωσης. Σωστὴ ρωμισπούλα, λουλούδι εὐγε-νικὸ ποῦ ξεψύρωσε ξαφνικὰ κι ἀναπάντεχα μέσα ἀπὸ τὰ καθαρευουσιάνικα βαλτονέρια.

Η ΣΟΥΗΔΙΑ τῆς κ. Καλλιρρόης Παρρέν, ποῦ τυπώθηκε τώρα τελευταῖα, εἶναι ἕνα βιβλίο ποῦ ἀξί-ζει νὰν τὸ διαβάσῃ κανεὶς. Ἐμεῖς τὸ διαβάσαμε μ' εὐχαρίστηση καὶ μὲ λύπη μαζί. Μ' εὐχαρί-στηση, γιὰτ' εἶναι καλογραμμένο καὶ μαθαίνει κα-νεὶς τόσα πράματ' ἀπ' αὐτό. Καὶ μὲ λύπη, γιὰ-τὶ δὲν εἶναι γραμμένο στὴ δημοτικὴ. Ὅσο κι ἂν εἶ-ναι ἀπλὴ ἢ καθαρεύουσα τῆς κ. Παρρέν, εἶναι πάν-τα καθαρεύουσα, κ' ἕνα βιβλίο σὺν τῆ «Σουηδία», ἕνα βιβλίο δηλ. ποῦ μᾶς ζουγραφίζει τόσο ζωντανὰ τὴ ζωὴ ἐνδὲς λαοῦ, τοῦ ἀξίζει νὰναι γραμμένο καὶ σὲ ὀλοζώντανη γλώσσα.

Ἡ κ. Παρρέν εἶναι δημοτικίστρια, μὰ ἀγαπᾷει πλατωνικὰ τὴ Δημοτικὴ. Ἄς εὐχηθοῦμε σὲ καινού-ριο βιβλίο τῆς ἢ ἀγάπη τῆς νὰ φανερωθεῖ πραγμα-τικώτερη.

Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜὴ

ΩΔΙΚΕΣ ΑΡΛΟΥΜΠΕΣ

Φίλε «Νουμά»,

Στοὺς «Καιροὺς» τῆς περασμένης Ἰεριακῆς ὁ φίλος Τσοκόπουλος σ' ἕνα χρονογράφημά του μὲ τὸν τίτλο «Ὁδικὲς ἀρλουμπες» τουλουμάζει τὸν κ. Ὑπερθεοδωρόπουλο γιὰτὶ «τῆ εἰσηγήσει τοῦ Ὁ-δείου» μασκάρησε τὰ φτεινὰ πρωτοχρονιάτικα κά-λαντα μὲ τέτιους ἀνόητους στίχους :

Καὶ τὸ χαρτὶν ἐμίλειε
τῆς Μακεδονίας ἤλιε.
Ἄπὸ τῆ μάνα μ' ἔρχομαι
καὶ τὰ Νησιά κατέχομε.
Τραγοῦδια δὲν ἤξεύρω
καὶ στὸ Δρίσκο θὲ νὰ σ' εὔρω....

Ὁ Τσοκόπουλος χτυπάει (ἄδικα! ἀδικα!) καὶ τὸν ἀγαθώτατο κ. Νάζο τοῦ Ὁδείου γιὰτὶ, λέει, ἐ-κείνος φταίει γιὰ τὸ Θεοδωροπούλειο σαχλούργημα.

Πρῶτα πρῶτα ὁ κ. Νάζος δὲν μπορεῖ νὰ φταίει ποτὲ γιὰ τίποτα, οὔτε καὶ γιὰ κανέναν καλὸ μαθη-τῆ ποῦ μπορεῖ κάποτε νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ Ὁδεῖο του (Κοίταξε «Ἀκρόπολη» Δευτέρας: «Ὁ διευθυντῆς τοῦ Ὁδείου μας κ. Νάζος πρέπει νὰ εἶναι ὑπερήφα-νος διὰ τὴν παλαιάν του μικρὰν μαθήτριά, ἢ ἑ-ποῖα ἔλαβεν ἤδη τὸ χρίσμα τῆς ἐξαιρετικῆς καλλι-τέχνιδος μέσα σὲ κοντσέρτα τοῦ Κονσερβατοῦρ τοῦ Μονάχου» κτλ.). Καὶ ἴσια ἴσια ἐπειδὴ τὸ ξέρει πὼς δὲν μπορεῖ νὰ φταίει ποτὲ γιὰ τίποτα, ἔχει περικυ-κλωθεῖ ἀπὸ μερικὸς φαβορίτους καὶ φαβορίτες, ποῦ φταίνε αὐτοὶ γιὰ ἔλα. Ἐτσι καὶ τούτῃ τῆ φορά. Ὁ κ. ἀγαθώτατος τοῦ Ὁδείου ἀποφάσισε νὰ στείλει μερικὲς μαθήτρες νὰ ψάλουν τὰ κάλαντα (ἔχι γιὰ ρεκλάμα! Θεὸς φυλάξει!) στὰ διάφορα νοσοκομεία ποῦ κοίτονται οἱ πληγωμένοι τοῦ πολέμου. Μιὰ ἀπὸ τὲς φαβορίτες του σφὰ σφίστηκε νάλλαχτοῦν τὰ κάλαντα, νὰ γίνουν πατριωτικώτερα κ' ἐπειδὴ ἔτυχε ἢ ἐν λόγῳ φαβορίτα νὰ συγγενεῖ σενὰ μὲ τὸν κ. ΝΣ τοῦ ΕΚΑ καὶ Θεοδωρόπουλο, νὰ σου ἀμέσως μασκαρεμένα τὰ Κάλαντα μὲ τὸν ἤλιο τῆς Μακε-δονίας καὶ μὲ τὸ ραντεβοῦ τοῦ Δρίσκου.

Κι ἀπὸ τῆ μάνα μ' ἔρχομαι
καὶ στὴν κορφή κανέλλα.

Ὁ κ. Νάζος δὲ φταίει γιὰ τίποτα — οὔτε καὶ γιὰτὶ εἶναι διευθυντῆς τοῦ Ὁδείου. Ἄλλοι ἄς ἔ-ψουνται γιὰ ἔλ' αὐτά.

Λυκὸς σου
ΠΑΡ·ΩΔΙΚΟΣ

ΣΟΝΕΤΑ (*)

ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ

Ὁ κόσμος είναι πλανερό μαγνάδι
 Κεντισμένο με ρόδα και με βάρια
 Με ήλιους και μ' άστρα που τὸ ἀπλόν' ἡ Maya
 Ἀπάνου στῆς ἀλήθειας τὸ σκοτάδι.
 Σ' ἀγαπούσαμε τόσο ἔρμιο ρημάδι
 Γιατί στή μέση ἀπ' τῆς ζωῆς τὰ μάγια
 Στὴν ψυχὴ μας φανέρονες τὴν ἅγια
 Τοῦ θανάτου θωριά, τὸν κρύον Ἄδη,
 Τὸ τίποτε, καὶ ἀνήξερα στὰ βάθια
 Τοῦ εἶναι μας ἐξυπναες μιὰ λαχτάρα
 Νὰ γλυτώσουμε ἀπ' ὅλα μας τὰ πάθια,
 Τὴν πιζορὴ νὰ ξερκίσουμε κατάρρα
 Τῆς ζωῆς καὶ νὰ μπούμε μονομίας
 Στ' ἄδυνα τῆς θεϊκῆς ἀνωπαρξίας.

ΚΑΡΔΑΚΙ

Τ' ἄγνωρα ρεποθέμελα τοῦ ἀρχαίου
 Ναοῦ στοῦ ἔρμιο ἀκροθαλάσσιο πλάι
 Χορταριασμένα κοιτόνται. Γελαίει
 Γύρου ὁμορφάδα κόσμου πάντα νέου.
 Καὶ λέω ποῦ ἀκόμα ἀπ' τὴν κορφὴ τοῦ ὄραϊου
 Βοινοῦ στ' ἄσπρα ντυμένη ροβολάει
 Ἡ ἀρχαία ζωὴ κι' αὐτοῦ φεγγοβολάει
 Λαμπρὸς ναὸς τεχνίτη Κερκυραίου.
 Χρυσόνειρο, σὲ βλέπω γιατί μ' ἔχει
 Μαγέψει τὸ νερὸ στὴν κρύα βροσίη,
 Ποῦ μέσαθε ἀπὸ τ' ἅγιο χῶμα τρέχει.
 Ἔτσι κάποιος θεὸς θὰ τ' ὀχει ὀρίσει·
 Κι' ὅποιος ξένος ἐκεῖ τὸ χεῖλι βρέχει
 Στὰ γονικά του πλάι δὲ θὰ γυρίση.

EXCELSIOR

Κρῖο κρούσταλλο νερὸ τὰ ἠλιοφρυνμένα
 Χεῖλια θὰ ὀγράνη. Ἐβγενικιά ἀνθρωπότη
 Θὰ τοὺς φιλέψη πλοῦσιο φαγοπότι,
 Κορμιὰ ἀπ' τὴν πλήθια χάρη ἀλαφρωμένα,
 Ἀγάλματα θεῶν ζωντανεμένα
 Θάγναντέψουν στὴ Νίμπρο ἐκεῖ τὴν πρώτη
 Τῆς λεφτεριάς ἀστραφτερῆ λαμπρότη,
 Τὰ στήθια θὰ χαροῦν τὰ πονεμένα.
 Καὶ ἀνηφοροῦν οἱ βλάμηδες λεβέντες
 Στ' ἀτέλειωτο φαράγγι ὄλο χαλίκι
 Μονοσκοῖνι με γέλοια καὶ κουβέντες.
 Μὰ ἔχουν ποδάρια καὶ καρδιές τσελίκι·
 Μὰ τοὺς θεριέβει ἡ ἐλπίδα τοῦ θανάτου
 Με τάγιασμένα δαφνοστέφανά του.

(*) ΣΗΜ. ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Ὅπως τὸ τάξαμε στοῦ πε-
 ρασμένο φύλλο, θάρχησουμε ἀπὸ τὸ σημερὸν φύλλο ξα-
 νατυπώνοντας τὰ ποιήματα τοῦ Μαβίλη, γιατί δὲ μᾶς
 ἔμεινε κανένα ἀντίτυπο ἀπὸ τὸν ἀριθ. 496, τὸν ἀφιερω-
 μένο στοῦ Μαβίλη, καὶ φύλλα ὀλοένα μᾶς ζητιοῦνται.

ΛΗΘΗ

Καλότυχοι οἱ νεκροὶ ποῦ λημονάνε
 Τὴν πίκρα τῆς ζωῆς. Ὅντας βυθίση
 Ὁ ἥλιος καὶ τὸ σούρουπο ἀκλουθήση
 Μὴν τοὺς κλαῖς ὁ καϊμός σου ὄσος καὶ νῆναι.
 Τέτοιαν ὥρα οἱ ψυχῆς διψοῦν καὶ πᾶνε
 Στῆς λημονιάς τὴν κρουσταλλένια βροσίη,
 Μὰ βοῦρκος τὸ νεράκι θὰ μαβρίση
 Ἄ στάξη γι' ἀφτές δάκρυ ὄθε ἀγαπάνε.
 Κι' ἂν πιοῦν θολὸ νερὸ ξαναθυμοῦνται.
 Διαβαίνοντας λειβάδια ἀπὸ ἀσφοδῆλι,
 Πόνους παλιούς ποῦ μέσα τους κοιμοῦνται.
 Ἄ δὲ μπορῆς παρὰ νὰ κλαῖς τὸ δεῖλι
 Τοὺς ζωντανούς τὰ μάτια σου ἄς θρηνησοῦν
 Θέλουν, μὰ δὲ βολεῖ νὰ λημονήσουν.

ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ

Ἄρχόντισσα Ροδίτισσα πῶς μιλῆες;
 Γυναίκες διώχνει μιὰ συνήθεια ἀρχαία
 Ἐδῶθε. «Ἐχω ἔχω ἓνα ἀνίψι, τὸν Εὐκλέα,
 Τρία ἀδέρφια γιὸ πατέρα Ὀλυμπιονίκες»
 Νὰ με ἀφίσετε πρέπει, Ἐλλανοδίκες,
 Καὶ ἐγὼ νὰ καμαρώσω μες τὰ ὄραϊα
 Κορμιὰ, ποῦ γιὰ τὸ ἀργίλι τοῦ Ἡρακλέα
 Παλαίβουν, θιαμαστῆς ψυχῆς ἀντρίκιες.
 Μὲ τῆς ἄλλες γυναίκες δὲν εἶμαι ὁμοια·
 Στὸν αἰῶνα τὸ σοῖ μου θὰ φαντάξη
 Μὲ τῆς ἀντριάς τὰ ἀμόρानτα προνόμια.
 Μὲ μάλαμα γραμμένος τὸ δοξάζει
 Σὲ ἀστραφτερὸ κατεβατὸ μαρμαρόου
 Ὕμνος χρυσὸς τοῦ ἀθάνατου Πινδάρου.

ΜΟΥΧΡΩΜΑ

Φυσάει τ' ἀεράκι με ἀνάλαφρη φόρα
 Καὶ τῆς τριανταφυλλιάς ἀργὰ σαλέβει
 Στῆς καρδιῆς καὶ στὴν πλάση βασιλέβει
 Ρόδινο σούρουπο, ὥρα μυροφόρα,
 Χρυσὴ θυμητικῶν ὀνειρων ὥρα
 Ποῦ ἡ ψυχὴ τὴ γαλήνη προμαντέβει,
 Τὴν αἰῶνα γαλήνη, καὶ ἀγναντέβει
 Σὰ γιὰ στερεὴ φορὰ κάθε τῆς γνώρα
 Ἀξέχαστη ξαθῆς κρινοτραχήλης
 Ἀγάτες, γαλανὰ βασιλεμένα
 Μάτια ὄγρα καὶ φιλιὰ καὶ ἀνατριχίλες
 Καὶ δάκρυα πλάνα δῶρα ζηλεμένα
 Τῆς ζήσης ποῦ ἀχνοςβυτάει καὶ τελειόνει
 Σὰν τὸ θαμπὸ γιουλί ποῦ ὀλοένα λύνει.

Α. ΜΑΒΙΛΗΣ

-- Ὅσοι μᾶς χρωστάνε περασμένες συντρομῆς, καὶ μπο-
 ροῦνε νὰ μᾶς τίς στείλουν, ἢς μᾶς τίς στείλουνε, λογαριαζόν-
 τας πῶς σὲ τούτη τὴν περίστασι, ποῦ οἱ περισσότεροὶ θικοί
 μᾶς βρίσκονται στὸν πόλεμο, ποῦ καὶ ποῦ νὰ εἰσπράξουμε,
 καμιά συντρομῆ, κι' αὐτῆνε μὲ χίλια βάρανα.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Κριτικές ζυγγραφίες : «Η πολιτεία και η μοναξιά, 4.

ΑΗΔΑ

Στό Νοσοκομείο, 31.

Α. ΜΑΒΙΛΗΣ

Σονέτα, 12, 20, 36, 47.

ΜΕΝΑΝΤΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣ

Από το θέατρο : «Ο Πατέρας», 132. — Νέα βιβλία, 155, 167.

Κ. ΜΑΛΕΑΣ

Από την έκθεση τής κ. Φλωρά-Καραβία, 120.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΟΣ, 174.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΟΡΦΗΣ

Ένας τίμιος πατέρας, 192.

ΜΠΑΛΑΝΤΑΣ

Ο μεγάλος πατριώτης, 173.

ΜΟΥΣΙΚΟΤΡΑΦΗΣ

Η μουσική κίνηση κάθε μήνα 234.

ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΣ

Μουσική άσκηση, 55. — Ρυθμική γυμναστική, 151.

Δ. Ν.

Μεταφράζετε τους αρχαίους, 41. — Δυο γράμματα, 64.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Ίερά θελήματα, 30. — Ο Έθνικός μας Ύμνος, 66. — Κουβέντες με βουλευτή, 213.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

Η δολοφονία του Βασιλιά μας, 49. — Δήλωση, 62. — Τελώνης και «Αγνή», 212.

ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ

Οι κατάδικοι στη Σιβηρία, (Μετάφρ. δας Ίουλίος Δημητριάδη), 40, 58, 83, 95.

Κ. ΝΤΑ-Γ-ΦΑΣ

Από τη Μακεδονία : Σιδερόκαστρο — Τò γλυκό μου σπίτι, 170. — Η Μακεδονική γη (Κ. Μεγάρης), 184. — Μαχαρριάς, (Κ. Μεγάρης), 205.

ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ

Δίπλα στα όνόματα των Schumann και Saint-Saens, 47.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο κόσμος στο θέατρο, 153.

ΓΑΥΡΟΣ ΟΡΝΙΘΗΣ

Όρνιθοσκαλίσματα, 113, 134. — Τò τυλιγμένο κερύ, 139. — Τί μου λέει ó κόκορας, 183.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο ποιητής και τò κρίμα του, 111.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Για τήν ποίηση του Μαρτζώκη, 75. — Αττική, 131. — Θεατρικά-«Κρυφός Πόθος», 146.

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Μιά νεκρολογία, 90.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Από τις «Στροφές» του Jean Moréas, 57.

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ

Μιά όμυλία, 219.

Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Τα τάματα, 23. — Στο θάνατο του Βασιλιά μας, 75.

ΣΠΥΡΟΣ ΠΕΡΟΥΔΗΣ

Στόν δειμήνηστον ήρωα Λαυρ. Μαβίλην, 18.

Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ

Τρέλλα και φρονιμάδα, 171.

ΠΙΓΑΜΜΑ

Με δημοψήφισμα, 26.

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ

Τούρκοι τραγουδιστάδες, 144.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Ανάλογα με τις θυσίες, 1. — Επιθεώρηση, 33, 44. — Η πολιτική των πραγμάτων, 50. — Σπονδυλική στήλη, 73. — Επιθεώρηση, 78. — Επιθεώρηση, 91. — Παράδειγμα Βουργάρικης δράσης, 118. — Τί χρειάζεται, 123. — Τί χρειάζεται, 137. — Τί χρειάζεται, 195. — Τα νέα νομοσχέδια, 207. — Γύρω στην κατάσταση, 215. — Εκπαιδευτική συζήτηση, 227. — Επιθεώρηση, 233.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Οι νεκροί τής Ωραίας, 99. — Αυγροί νόστοι, 200.

Σ. ΡΑΠΤΗΣ

Ένα παλληκάρι, 82.

ΡΑΧΗΛ

Ραχήλ τὰ τέκνα κλαίει..., 39.

Μ. Δ. ΡΟΔΑΣ

Ο Παντόπουλος και η γλώσσα, 188.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

«Θεσσαλία», 14. — Μνημόσυνο-Παρηγορήτιστα, 37. — Εισόδια, 61.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

Τò ζήτημα του Άβερωφείου, 209.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο «Αρχισυντάχτης», φύλλα : 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506. — «Οί Απόγονοι», φύ

λο: 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Σκόρπιες μολυβιές, 17.—Για την εκλογή του παπᾶ, 70.—Υμηττός, 179.—Καταραμένο βόλι, 223.

ΤΑΡΚΙΝΙΟΣ

; ; ; 63.

Μ. ΦΙΑΗΝΤΑΣ

Elvira. 137.

Φ. Π. ΦΛΩΡΙΔΗΣ

Σᾶς θέλουμε, 27.

Κ. ΦΡΙΑΙΓΓΟΣ

Στὰ Γιάννενα, 56.

Π. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ

Τῆς ἀνοιξης, 89.—Παλιές σελίδες, 224.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Τρία λόγια (Μετάφρ. Ε. Ε.), 113, 125, 140.—Ει-

ρήνη καὶ πόλεμος, 147.—Ἀπαντησοῦλα, 195.

HANS WRACK

Ἐο γυρισμός τοῦ νικητῆ, 227.

EIKONEΣ

Ἐο Μαβίλης νεκρός, 19.—Ἐο Ἐθνικός μας Ὑμνος, 67.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ἐοδικές Ἀρλοῦμπες, (*Παρ-Ἐοδικός*), 11.—Γάδε λέει Νορντάου (*Ἐνας Ρωμικός*), 23.—Τοῦ παλληκαριοῦ ὁ χαμός, (*Ι. Ζερβός*), 35.—Ἀστεῖα καμώματα, (*Περαστικός*).—Μιά δήλωση, (*Δ. Παλαμάς*), 118.—Για τὴν «Ἀκρόπολη», Δημοτικιστικὸ κέντρο, 214.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

94, 168, 181, 213, 237.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

36, 46, 55, 72, 84, 96, 122, 143, 158, 182, 194, 206, 214, 226.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

9, 23, 47, 60, 72, 81, 96, 182, 206, 214, 226.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ**

ΤΑΧΙΣΤΗ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ ΓΡΑΜΜΗ
ΤΟ ΤΑΧΥΠΛΟΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΝ

“ΠΑΤΡΙΣ,,

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς (μέσω Καλαμῶν) ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ διὰ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ ΤΗΝ 12ην

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1914.

Δι' ἐπιβάτας, εισιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Πρακτορεῖον Ἐθνικῆς Ἀτμοπλοΐας, ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ. Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἐθνικῆς Ἀτμοπλοΐας τῆς Ἑλλάδος ὁδὸς Φίλωνος ἀριθ. 44 (ὀπισθεν Ἀγίας Τριάδος).

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ κ. Σ. Ε. Σταυρουλόπουλον, ὁδὸς Ὅθωνος—Ἀμαλίας 39.

ΕΝ ΚΑΛΑΜΑΙΣ κ. Ν. Π. Πουλάκον.

ΕΝ ΚΥΘΕΙΩ κ. Ν. Π. Πουλάκον.

ΕΝ ΑΡΓΕΙ κ. Κ. Καβουξῆν. ΕΝ ΒΟΛΩ κ. Δ. Α. Μόσκοβον, ΕΝ ΜΙΤΥΛΗΝΗ κ. Ἀπ. Γρημάνην, ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ κ. Ἀρ. Μενεξέν, ΕΝ ΧΙΩ κ. Καλιμασιάν, ΕΝ ΡΟΔΩ κ. Βομπίλαν, ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ κ. κ. Ἡλιάδην καὶ Μούκαν. ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ κ. κ. Μ. Π. Σαλβάγον καὶ Σία ὁδὸς Ἀντωνιάδου 1. τηλέφ. 28—30. ΕΝ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΙ κ. κ. Πετσάλην καὶ Δούνιαν, Ὁμῆρ Χάβερ Χάν, 4—5.

Οἱ θέλοντες νὰ ἐξασφαλίσωσι θέσεις *ἀνάγκη* νὰ δηλώσωσιν *ἐγκαίρως* εἰς τοὺς κατὰ τόπους *ἀνεγνω- ρισμένους ἀντιπροσώπους*.